

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET**

**Sveučilišni diplomski studij
Filozofija
(dvopredmetni)
smjer: opći**

**Izvedbeni planovi
ljetni semestar akademske godine
2025./2026.**

**termini ispitnih rokova mogu biti različiti od
navedenih u izvedbenim programima**

- pratiti tablicu ispitnih rokova -

**[https://ffri.uniri.hr/studiranje/postojeci-
studenti/nastava/](https://ffri.uniri.hr/studiranje/postojeci-studenti/nastava/)**

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofija znanosti		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički		
Semestar	2.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Prof.dr.sc. Predrag Šustar		
Kabinet	F-413		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Nakon nastave te po dogovoru		
Telefon	265 795		
e-mail	psustar@uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	doc. dr. sc. Zdenka Brzović *(ne će biti nazočna ove akademske godine)		
Kabinet	F-413		
Vrijeme za konzultacije			
Telefon	265 795		
e-mail	zdenka@uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Cilj kolegija je razmatranje glavnih problema, teorija i tradicija istraživanja unutar suvremene filozofije znanosti. Nadalje, kolegijem će se nastojati pokazati studentu kako znanost i znanstvena otkrića utječu na bolje razumijevanje središnjih filozofskih problema, našeg razumijevanja svijeta općenito, ali i nas samih. Konačno, neki od značajnijih aspekata tzv. 'posebnih znanosti' (<i>special sciences</i>), prije svih, recentne biologije, biomedicinskih znanosti i medicinske prakse, bit će detaljnije razmatrani te ilustrirani primjerima i studijama slučaja iz predmetnih znanstvenih istraživanja.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
1) Definiranje filozofskih problema koji proizlaze iz znanstvenog istraživanja, navesti argumente za i protiv osnovnih pozicija u raspravi te primjena navedenih argumentacijskih strategija na izvan-filozofsku, društvenu raspravu o značaju i izazovima suvremenih znanosti;			
2) Usporedba rasprava koje su obilježile noviju filozofiju znanosti s generalnim raspravama u analitičkoj filozofiji, prvenstveno epistemologiji i metafizici; i			
3) Izrada seminarskih radova na području opće i posebnih filozofija znanosti.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		X	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	2		
Kontinuirana provjera znanja	0.5	20	
1			

Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	10
Seminarski rad	2	40
Završni ispit	1	30
UKUPNO	6	100
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:		
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI	
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova	
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova	
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova	
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova	
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova	
IV. LITERATURA		
OBVEZNA LITERATURA		
1. French, S. (2016), <i>Philosophy of Science: Key Concepts</i>, Bloomsbury Academic, London. 2. Godfrey-Smith, P. (2003/2020), <i>Theory and Reality: An Introduction to the Philosophy of Science</i>, The University of Chicago Press, Chicago. 3. Okasha, S. (2019), <i>Philosophy of Biology: A Very Short Introduction</i>, Oxford University Press, Oxford-New York. 4. Tugby, M. (2024), <i>Teleology</i>, Cambridge Elements, Cambridge University Press, Cambridge-New York.		
IZBORNA LITERATURA		
1. Psillos, S. (2007), <i>Philosophy of Science A-Z</i>, Edinburgh University Press, Edinburgh. 2. Časopis <i>European Journal for Philosophy of Science</i>, (2022) - 3. Časopis <i>The British Journal for the Philosophy of Science</i>, (2022) - 4. Časopis <i>Philosophy of Science</i>, (2022) - 5. Časopis <i>Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences</i>, (2022) - 6. Časopis <i>Biology and Philosophy</i>, (2022) - Napomena: Izabrani tekstualni predlošci predviđeni za predavanja i seminare te, posebice, izradu seminarskih radova, bit će nadopunjavani s odgovarajućim udžbenicima i člancima iz navedenih, ali i drugih vodećih časopisa. Konačno, po potrebi, koristit će se dodatna priručna literatura, primjerice, enciklopedije iz filozofije znanosti i srodnih disciplina koje se bave recentnim znanstvenim istraživanjima i njihovom uporabom.		
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU		
POHAĐANJE NASTAVE		
Obvezna je nazočnost na barem 70% nastave.		
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA		
Merlin, mail, oglasna ploča.		
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA		
Redovite konzultacije, mail, Merlin te po dogovoru.		
NAČIN POLAGANJA ISPITA		
Pismeno i usmeno.		
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE		
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno odgovarajućim odredbama Pravilnika o stegovnoj odgovornosti studenata.		
ISPITNI ROKOVI		
Zimski	12.2./26.2. u 14 sati	

Ljetni	18.6./2.7. u 14 sati
Jesenski	27.8./10.9. u 14 sati
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
	Uvod u sadržaj kolegija
	Što je znanost i kako bi trebala izgledati filozofija znanosti
	Formalni i jaki normativni pristupi filozofije znanosti: logički pozitivizam i logički empirizam
	Razlikovanje znanosti od pseudo-znanosti: Popper i konkurenti
	Vrste zaključivanja u znanostima (1)
	Vrste zaključivanja u znanostima (2)
	Utjecaj povijesti znanosti na filozofiju znanosti: Kuhn i konkurenti
	Realizam i anti-realizam
	Znanstveni realizam i anti-realizam
	Epistemičke funkcije znanosti: predviđanje, objašnjenje, razumijevanje
	<i>Kolokvij</i>
	Biologija i filozofija
	Teleologija: biološke funkcije, pojam svrhe i „goal directedness“
	Teleologija: kratka povijest rasprave
	Teleologija: pregled suvremene rasprave
	Biološke funkcije: evolucijski pristup: teorija selektiranih učinaka
	Poopćena teorija selektiranih učinaka
	Evolucijski neutralan pristup
	Evolucijski neutralan pristup u neuroznanostima
	Unifikacijska teorija bioloških i ostalih funkcija
	Eliminativizam
	„Goal directedness“: glavni pristupi
	„Goal directedness“: recentne filozofske i znanstvene teorije
	Izlaganje i rasprava tema i sinopsisa studentskih seminarskih radova
	Izlaganje i rasprava tema i sinopsisa studentskih seminarskih radova
	Izlaganje i rasprava tema i sinopsisa studentskih seminarskih radova
	Izlaganje i rasprava tema i sinopsisa studentskih seminarskih radova
	Izlaganje i rasprava tema i sinopsisa studentskih seminarskih radova
	Zaključne napomene.

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će definirati filozofske probleme koji proizlaze iz znanstvenog istraživanja, navesti argumente za i protiv	Kako zaključujemo u znanstvenoj praksi: zaključak na najbolje objašnjenje; što nam omogućuju znanstvene teorije:	Predavanje; rad na tekstu; diskusija; frontalni rad, individualni rad i rad u paru; mentorski rad, posebice, tijekom izrade	Usmeni ispit

osnovnih pozicija u raspravi te primijeniti navedene argumentacijske strategije na izvan filozofsku, društvenu raspravu o značaju i izazovima recentnih znanosti.	znanstveno objašnjenje i predviđanje (ključne istraživačke tradicije i recentni trendovi); objašnjenje u biologiji i medicini.	prezentacija i samog seminarskog rada.	
Usporediti rasprave koje su obilježile suvremenu filozofiju znanosti s generalnim raspravama u analitičkoj filozofiji, prvenstveno, epistemologiji i metafizici.	Što je znanost i kako bi trebala izgledati filozofija znanosti? Formalni i jaki normativni pristupi filozofiji znanosti: logički pozitivizam i logički empirizam; induktivni zaključak u znanstvenoj praksi; provjera u znanosti: paradoksi znanstvene potvrde; znanstveni realizam i anti-realizam; Popperova teorija znanosti; bayesijski pristup znanstvenoj provjeri; utjecaj povijesti znanosti na filozofiju znanosti: Kuhn i konkurenti.	Predavanje; rad na tekstu; diskusija; frontalni rad, individualni rad i rad u paru; detaljan opis izabranih studija slučaja (<i>case studies</i>) kako bi se pobliže upoznali s načinima konkretnog funkcioniranja znanstvene prakse.	Pismeni ispit
Studenti će izraditi seminarski rad iz područja filozofije znanosti.	Seminarski rad pokriva jednu izabranu temu iz ukupnog sadržaja kolegija.	Usmeno izlaganje – prezentacija seminarskog rada; rasprava; mentorsko praćenje svih planiranih faza u izradi završne verzije seminarskog rada.	Usmeni ispit.

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija politike
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički
Semestar	4.
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	60+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Elvio Baccharini
Kabinet	F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265641
e-mail	ebaccarini@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-426
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265648
e-mail	icerovac@ffri.uniri.hr
Suradnica na kolegiju	Doc. dr. sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
e-mail	icerovac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Razmatrat će se pojmovi koji su ključni u tekućim raspravama iz filozofije politike: liberalizam, republikanizam, demokracija, komunitarizam i totalitarizam. Posebno će se obratiti pažnja na to kako se ovi pojmovi primjenjuju na pitanje državnog uređenja. Zatim, oslanjajući se i na ranije stečene spoznaje, razmatrat će se pitanje nastajanja zajednice, te odgovori na pitanje: kako i zašto nastaje zajednica? Predstavljati će se i raspravljati sukob atomističkih pristupa po kojima je zajednica samovoljno povezivanje pojedinaca (npr. društveno-ugovorne teorije), i holističkih pristupa po kojima je zajednica preduvjet za određenje samogpojedina kao intelektualnog bića s identitetom, za kojeg su izbori mogući.	

Nadalje, studentima će se prikazati i s njima raspravljati, teorije pravednosti koje su sukobljene u suvremenim raspravama: liberalizam (koji je ovdje određen u svom anglofonskom značenju, kao pristup koji uvažava slobode pojedinaca ali ne isključuje redistribuciju dobara), libertarijanizam (teorija koja ne dopušta redistribuciju dobara, i koja odgovara značenju pojma 'liberalizam' na kontinentalnom području), komunitarizam (teorija koja afirmira primat zajednice), utilitarizam (teorija po kojoj dobro uređena država maksimizira opće dobro, preferencije, itd.), marksizam i radikalno egalitarističke teorije.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Nakon odslušanog kolegija i položenog ispita studenti će moći:

- shvatiti i analizirati temeljne pojmove i teorijske dvojbe u filozofskoj raspravi o politici;
- kreativno upotrebljavati stečene spoznaje, samostalnom interpretacijom i analizom novih srodnih tematika;
- povezati rasprave uže vezane za filozofsko-političke teme i spoznaje iz drugih područja, tj. drugih područja filozofije te, koliko je moguće s obzirom na prirodu dvopredmetnog studija, sa spoznajama iz drugih humanističkih i društvenih znanosti;
- primijeniti svoje već navedene vještine u sklopu rasprava o aktualnim pitanjima u suvremenom svijetu (npr. o problemima pravednosti, jednakosti, prava, multikulturalizma i sl.).

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	2	0
Kontinuirana provjera znanja 1	0,1	10
Kontinuirana provjera znanja 2	0,6	60
ZAVRŠNI ISPIT	0,3	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

E. Baccarini, J.S. Mill u E. Kulenović (ur.), Moderna politička teorija, Zagreb, 2013. Tekst je dostupan na academia.edu https://www.academia.edu/5651503/Mill_udzbenik (za kolokvij)

E. Baccarini, Parlamentarna demokracija i granice legitimiteta građanskog neposluha, u Snježana Prijić - Samaržija i Petar Bojanić (ur.), Neposlušnost, Narodna biblioteka Srbije, Beograd, 2011. Tekst je dostupan na academia.edu https://www.academia.edu/5651457/građanski_neposluh (za kolokvij)

E. Baccarini, „Zajednica, tradicija i etika vrlina“, Društvena istraživanja, 7 (1-2), 1998. Tekst je dostupan na academia.edu https://www.academia.edu/5858171/zajednica_tradicija_etika_vrlina

E. Baccarini, „Civil Disobedience, Climate Changes, Health Professionals“

E. Baccarini, „The role of experts in public deliberations. A Rawlsian Epistemically Responsible Democracy“

A. Sen, Ideja pravednosti, Jesenski i Turk.

IZBORNA LITERATURA

A. Buchanan, Justice, Legitimacy, Self-Determination: Moral Foundation for International Law, Oxford, Oxford University Press, 2004.

D. Boucher, Political Theories of International Relations from Thucydides to the Present, Oxford, Oxford University Press, 1998.

J. Cohen, For a Democratic Society, u Freeman, S. (ur.), The Cambridge Companion to Rawls, Cambridge, Cambridge University Press, 2003., str. 86-138.

D. Miller, Justice for Earthlings, Cambridge, Cambridge University Press, 2014.

R. Martin, D.A. Reidy (ur.), Rawls's Law of People, Oxford, Blackwell, 2007.

M. Nussbaum, Frontiers of Justice. Disability, Nationality, Species Membership, Cambridge, Harvard University Press, 2006.

P. Pettit, The Common Mind. An Essay on Psychology, Society, and Politics, Oxford, Oxford University Press, 1993., str. 165-175.

T. Pogge, World Poverty and Human Rights, 2002.

T. Pogge, Real World Justice, 2005.

M. Ridge, Hobbesian Public Reason, „Ethics“, 3, 108, str. 538-568

M. Walzer, Just and Unjust Wars, New York, Basic Books, 2000.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje na nastavi i izvršavanje zadanih obveza. Studenti moraju prisustvovati na 70% sati.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Oglasnom pločom, mailom, mailom putem administratorica/administratora odsjeka	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Na nastavi, u terminima za konzultacije i (isključivo u vezi pitanja sadržaja predmeta) mailom	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Pismeno	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata. Nakon svakoga ispitnoga roka organizirati ću se upisivanje ocjena, na kojemu studenti i studentice nisu obvezni dolaziti, ali mogu doći radi obrazloženja ocjena. Obrazloženje ocjena se neće izvršavati na druge načine i u drugim terminima. Ocjenjivanje se vrši sukladno s Pravilnikom o ocjenjivanju donesenim akademske godine 2008/2009. Studenti pišu jedan kolokvij na kojem moraju riješiti 40% na preddiplomskom studiju da bi izašli na ispit. Također, imaju pravo na jedan ispravak kolokvija isključivo ukoliko su napisali ispod potrebnog broja bodova. Kolokvij sadrži 60 bodova, a sastoji se od 30 pitanja. Aktivnost na nastavi uključuje prisustvo na nastavi i sudjelovanje u raspravi uz pitanja pojašnjavanja (maksimalno 4 boda), sudjelovanje u raspravi uz originalni kreativni doprinos (maksimalno 5-8 bodova) i sudjelovanje u raspravi uz originalni posebno kreativni doprinos (9-10).	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	6./20.2. u 11 sati
Ljetni	19.6./3.7. u 11 sati
Jesenski	28.8./4.9. u 11 sati
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEMA
1.	Teorije političkog legitimiteta
2.	Javni um
3.	Perfekcionizam i liberalizam
4.	Istina i razložnost
5.	Mill o slobodi
6.	Mill o demokraciji
7.	Mill o pravednosti
8.	Kolokvij
9.	Ispravak kolokvija
10.	Idealna i ne-idealna teorija u političkoj filozofiji
11.	Teorija sposobnosti – Sen i Nussbaum
12.	Primarna dobra i sposobnosti
13.	Društvena pravednost i institucionalno uređenje 1
14.	Društvena pravednost i institucionalno uređenje 1
15.	Liberalni perfekcionizam i neutralni liberalizam
16.	Dobrobit u političkoj teoriji
17.	Samo-određenje i granice

18.	Politička teorija i imigracije
19.	Teritorijalna prava i samo-određenje
20.	Kolokvij
21.	Ispravak kolokvija
22.	Završna rasprava

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
shvatiti i analizirati temeljne pojmove i teorijske dvojbe u filozofskoj raspravi o politici	- Država i legitimitet; društveni ugovor; anarhizam vs. etatizam - demokracija: različita shvaćanja; deliberacija; demokracija vs. autoritarizam - sloboda, različita razumijevanja; distribucija, pravednost; utilitarizam i konzekvecijalizam; liberalizam vs. libertarijanizam - pojedinac i zajednica; komunitarizam vs. liberalizam; - feminizam i politika razlike	- predavanja - diskusije	-kolokviji - sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit
Kreativno upotrebljavati stečene spoznaje, samostalnom interpretacijom novih srodnih tematika	- Država i legitimitet; društveni ugovor; anarhizam vs. etatizam - demokracija: različita shvaćanja; deliberacija; demokracija vs. autoritarizam - sloboda, različita razumijevanja; distribucija, pravednost; utilitarizam i konzekvecijalizam; liberalizam vs. libertarijanizam - pojedinac i zajednica; komunitarizam vs. liberalizam;	- predavanja - diskusije	-kolokviji - sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit

	- feminizam i politika razlike+ nove teme na koje studenti naiđu tijekom samostalnog proučavanja etičkih pitanja		
Povezati rasprave uže vezane za filozofsko političke teme i spoznaje iz drugih područja	Država i legitimitet; društveni ugovor; anarhizam vs. etatizam - demokracija: različita shvaćanja; deliberacija; demokracija vs. autoritarizam - sloboda, različita razumijevanja; distribucija, pravednost; utilitarizam i konzekvecijalizam; liberalizam vs. libertarijanizam - pojedinac i zajednica; komunitarizam vs. liberalizam; - feminizam i politika razlike	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit
Demonstrirati svoje već navedene vještine u sklopu rasprava o aktualnim pitanjima u suvremenom svijetu	Država i legitimitet; društveni ugovor; anarhizam vs. etatizam - demokracija: različita shvaćanja; deliberacija; demokracija vs. autoritarizam - sloboda, različita razumijevanja; distribucija, pravednost; utilitarizam i konzekvecijalizam; liberalizam vs. libertarijanizam - pojedinac i zajednica; komunitarizam vs. liberalizam; - feminizam i politika razlike	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Bioetika i žensko pitanje
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija/ NM</i>
Semestar	2,4
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija
Kabinet	F-417
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051/265-644 / 091 2172778
e-mail	prijic@uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
- Bioetika i prokreativna autonomija - uvod u bioetiku: pojmovi i tematska područja (pitanja o životu i smrti, etičke implikacije razvoja biomedicinskih istraživanja i razvoja znanstvenih i tehnologijskih praksi u području medicine) - bioetika i reproduktivna i/ili prokreativna autonomija: pojam i pristupi - bioetička pitanja vezana uz reprodukciju, period prije i za vrijeme trudnoće, rađanje i roditeljstvo - prava žena i reproduktivna autonomija - Spolne/rodne uloge i prokreativna autonomija - feminizam i bioetika - ženski (rodni) studiji: temeljni pojmovi spola i roda, rodnog identiteta - esencijalizam (biološki determinizam) i socijalni konstruktivizam - načelo jednakosti i legitimnost spolnih/rodnih društvenih uloga (interesi društva, sloboda i prava osoba) - pojmovi muškosti i ženskosti: prirodne različitosti i nejednaki tretman, diskriminacija, etika dvije (muška i ženska) ili jedna - patrijarhat i dihotomija javno i privatno – univerzalna i partikularna perspektiva, argument iz prirodnih funkcija, obitelj - Roditeljstvo i opstercijska skrb - prenatalna dijagnostika (prenatalno testiranje, pregledi, genetička dijagnostika; procedure zdravstvene njege i autonomija pacijentica; stvarni i manipulirani izbori i dr.) - prava žena u trudnoći: medikalizacija trudnoće, fetus kao pacijent/ica, postupak rađanja - društvena skrb i teorije o pravima (nerođenih) osoba s poteškoćama - obitelj kao politička kategorija: majčinstvo i očinstvo - roditeljstvo: prava i odgovornosti roditelja (genetički roditelji, zakonski roditelji, neželjeno roditeljstvo i dr.) - konzervativni vs. feministički pristup o roditeljstvu; anti-natalizam - mentalno zdravlje žena: majčinska tjeskoba i post-porođajna depresija - Pobačaj i kontracepcija - liberalni vs. konzervativni stav o pobačaju ('za izbor' vs. 'za život') - status fetusa: pitanje osobnosti, genetička i moralna ljudskost, potencijalnost fetusa - prava žene i embrija/fetusa: argumenti za i protiv prava na pobačaj, moralne obaveze prema nerođenima; argument 'zlatnog pravila', argument intrinzične vrijednosti života i dr. - ustavno zakonodavstvo o pobačaju; pitanje odgovornosti za trudnoću i pravo na pobačaj, itd. - kontracepcija: prirodna i artificijelna	

- populacijska kontrola: religijsko vs. feminističko stajalište; demografska tranzicija i optimalna populacijska politika - medicina i privatnost: priziv savjesti u pri obavljanju pobačaja; fizička privatnost i tjelesni integritet; pravo na anonimnost i dr.																		
5. Medicinski potpomognuto začeće - razvoj suvremenih medicinskih tehnologija, etička pitanja i zakonske regulative - in vitro oplodnja; doniranje jajašaca, spermija i embrija - stvaranje, testiranje i manipuliranje embrijima ex vivo - surogatno majčinstvo (ugovorena trudnoća) - medicinski potpomognuto začeće i autonomija žene: prava i interesi žena u kontekstu medicinski potpomognutih začeća																		
6. Poboljšavanje - genetske intervencije i modifikacije - etičke dileme vezane za odabir spola djeteta - kloniranje - eugenika ('stara' i 'nova' eugenika, povijest eugenike, etički i pravni status)																		
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA																		
Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju: - objasniti temeljne bioetičke pojmove i probleme vezane uz prokreativnu autonomiju - objasniti temeljne pojmove i probleme vezane uz ženska prava/feminizam i pitanja prokreativne autonomije - opisati i usporediti različite pristupe i teorije o bioetičkim temama vezanim uz reprodukciju - analizirati različita bioetička pitanja vezana uz reprodukciju u kontekstu prava žena i njihove uloge u reprodukciji - objasniti odnosi usporediti teorije o etici pobačaja - objasniti i usporediti različite etičke stavove o primjeni medicinske tehnologije vezane uz reprodukciju u praksi - objasniti i usporediti etičke i zakonske okvire vezane uz prokreativnu autonomiju i reproduktivne medicinske prakse i istraživanja																		
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)																		
<table><tr><td>Predavanja</td><td>Seminari</td><td>Konzultacije</td><td>Samostalni rad</td></tr><tr><td>x</td><td>x</td><td>x</td><td>x</td></tr><tr><td>Terenska nastava</td><td>Laboratorijski rad</td><td>Mentorski rad</td><td>Ostalo</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad	x	x	x	x	Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo						
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad															
x	x	x	x															
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo															
III. SUSTAV OCJENJIVANJA																		
<table><tr><td>AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE</td><td>UDIO U ECTS BODOVIMA</td><td>MAX BROJ BODOVA</td></tr><tr><td>Pohađanje nastave</td><td>1</td><td>-</td></tr><tr><td>Kontinuirana provjera znanja 1</td><td>0.5</td><td>35</td></tr><tr><td>Kontinuirana provjera znanja 2</td><td>0.5</td><td>35</td></tr><tr><td>ZAVRŠNI ISPIT</td><td>1</td><td>30</td></tr><tr><td>UKUPNO</td><td>3</td><td>100</td></tr></table>	AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	Pohađanje nastave	1	-	Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	35	Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	35	ZAVRŠNI ISPIT	1	30	UKUPNO	3	100
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA																
Pohađanje nastave	1	-																
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	35																
Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	35																
ZAVRŠNI ISPIT	1	30																
UKUPNO	3	100																
Opće napomene: <u>Varijanta 2 sa završnim ispitom</u> Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu. Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova. Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 30% ocjenskih bodova. Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:																		
<table><tr><td>OCJENA</td><td>PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI</td></tr><tr><td>5 (A)</td><td>od 90% do 100% ocjenskih bodova</td></tr><tr><td>4 (B)</td><td>od 75% do 89,9% ocjenskih bodova</td></tr><tr><td>3 (C)</td><td>od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova</td></tr></table>	OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI	5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova	4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova	3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova										
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI																	
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova																	
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova																	
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova																	

2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova
IV. LITERATURA	
OBVEZNA LITERATURA	
- Prijic, Snježana (ur.), <i>Pobačaj – za i protiv</i>, Rijeka, HKD, 1995 - Prijic – Samaržija Snježana i Baccarini Elvio, (2007), <i>Praktična etika</i>, Zagreb: Biblioteka Filozofska istraživanja.	
IZBORNA LITERATURA	
- Brake, E. and Ferguson L. (ur.), 2018, <i>Philosophical Foundations of Children's and Family Law</i>, Oxford: Oxford University Press. - Harris, J., (ur.), 2001, <i>Bioethics</i>, Oxford: Oxford University Press. - Kaczor, C., 2023, <i>The Ethics of Abortion: Women's Rights, Human Life, and the Question of Justice</i>, New York: Routledge, treće izdanje. - Kitcher, P., 1996, <i>The Lives to Come: The Genetic Revolution and Human Possibilities</i>, New York: Touchstone. - Kuhse H., Singer, P., (ur.), 1998, <i>A Companion to Bioethics</i>, London, Blackwell Publishers,. - Nussbaum, M.C., Sunstein, C.R. (ur.), 1998, <i>Clones and Clones: Facts and Fantasies about Human Cloning</i>, New York: W.W. Norton. - Nussbaum, M. C., 1999, <i>Sex and Social Justice</i>, Oxford: Oxford University Press, ,. - Savulescu, J. and G. Kahane, 2009, "The Moral Obligation to Create Children with the Best Chance of the Best Life," <i>Bioethics</i>, 23(5): 274–290. - Scully, J. L., Baldwin-Ragaven L. and Fitzpatrick P. (eds.), 2010, <i>Feminist Bioethics: At the Center, on the Margins</i>, Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press. - Weinberg, R., 2016, <i>The Risk of a Lifetime: How, When, and Why Procreation May be Permissible</i>, Oxford: Oxford University Press. - Young, I. M., 1995, "Mothers, Citizenship, and Independence: A Critique of Pure Family Values," <i>Ethics</i>, 105: 535–556.	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti trebaju redovito pohađati nastavu (uvažavaju se opravdani razlozi za izostanak). Rad na seminarima sastoji se u analizama filozofskih tekstova koji prate teme predavanja. U slučaju većeg broja opravdanih izostanka, potrebno je napisati dodatni seminarski rad na zadanu temu od maksimalno 4000 riječi i uz konzultiranje barem dvaju izvora izborne literature. Kašnjenje se tolerira do 5 minuta. Od studenata se očekuje izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave. Napomena: Studenti imaju mogućnost pohađanja organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) i aktivnosti koje su vezane za sadržaj kolegija ili koje predlaže nositelj i suradnik na kolegiju. Pohađanjem organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) studenti mogu ostvariti bodove koji mogu biti uključeni u konačno bodovanje svih aktivnosti koje student ima obvezu ispuniti da bi položio kolegij. U obzir će se uzeti maksimalno 5 aktivnosti u kojima student sudjeluje, a svaka aktivnost nosi maksimalno 2 boda.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
- E-kolegij na platformi Merlin - Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju - Oglasne ploče Odsjeka za filozofiju - Elektronička pošta - Tajništvo Odsjeka za filozofiju	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
- E-kolegij na platformi Merlin - Konzultacije - Elektronička pošta	

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Provjera usvojenog znanja s predavanja i seminara (kolokvij 1): kolokviji uključuju pisanu provjeru znanja nakon prve i druge cjeline predavanja i seminara kojom se provjerava upoznatost sa sadržajem cjeline. Kolokvij je tzv. objektivnog tipa, uključuje provjeru stečenih znanja, (prepoznavanje problema i pojmova, višestruki izbor, nadopunjavanje), a maksimalno je moguće dobiti trideset i pet bodova.

Završni ispit sastoji se od esejskih pitanja. Moguće je ostvariti trideset bodova.

Aktivnost u nastavi kontinuirano se prati od strane nositelja kolegija.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	5. 2. i 19. 2. u 11.00
Ljetni	25.6. i 9. 7. u 11.00
Jesenski	27.8. i 10.9. u 11.00

**VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE
(POPIS TEMA)**

DATUM	NAZIV TEME predavanja/seminara
1.	Bioetika i prokreativna autonomija
2.	Feminizam i bioetika: spolne/rodne uloge i prakse reprodukcije
3.	Prenatalna dijagnostika i prava žena
4.	Roditeljstvo: prava i odgovornosti roditelja
5.	Obitelj: majčinstvo i očinstvo
6.	Privatnost i medicina: priziv savjesti, pravo na anonimnost
7.	Kolokvij 1
8.	Etika pobačaja: status embrija/fetusa
9.	Pobačaj i ljudska prava (prava žena i embrija/fetusa)
10.	Kontracepcija
11.	Razvoj suvremenih medicinskih tehnologija i prokreativna autonomija
12.	Medicinski potpomognuto začeće (IVF, prakse doniranja, surogato majčinstvo, kloniranje)
13.	Poboljšavanje: genetske intervencije i modifikacije
14.	Eugenika
15.	Kolokvij 2

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Ishod 1. objasniti temeljne bioetičke pojmove i probleme vezane uz prokreativnu autonomiju	1 - 6	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 2. objasniti temeljne pojmove i probleme vezane uz ženska	1 - 6	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava,	Kolokviji, završni ispit – esej,

prava/feminizam i pitanja prokreativne autonomije		individualni rad	doprinos u raspravama
Ishod 3. opisati i usporediti različite etičke i zakonske pristupe i teorije o bioetičkim temama vezanim uz reprodukciju	1 - 6	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 4. analizirati različita bioetička pitanja vezana uz reprodukciju u kontekstu prava žena i njihove uloge u reprodukciji	1 - 6	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 5. objasniti odnosi usporediti teorije o etici pobačaja	2, 3, 4	Predavanje i seminar, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 6. objasniti i usporediti različite etičke stavove o primjeni medicinske tehnologije vezane uz reprodukciju u praksi	5, 6	Predavanje i seminar, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Država, zajednica, prava i pojedinac
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički
Semestar	2., 4.
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu.
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da, engleski jezik.
Nositelj kolegija	Prof. dr.sc. Elvio Baccarini
Kabinet	F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265-641
e-mail	elvio.baccarini@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
e-mail	icerovac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Prvi segment sadržaja ponudit će studentima (i s njima razrađivati) metaetičku problematiku, to jest filozofsku (epistemološku, ontološku, jezičko-filozofsku, logičku) raspravu o etici. Prikazat će se i raspravljati najvažniji smjerovi u toj domeni: kognitivizam (skup teorija koje tvrde da postoji govor o moralnim istinama, i to u obliku intuicionističkog i naturalističkog realizma - barem neka vjerovanja o moralu su istinita -, i antirealizma – ne postoji moralna stvarnost -, iako mi nastojimo o njoj govoriti) i antikognitivizam (skup teorija koje tvrde da moralni govor ni ne želi prikazati moralne istine, već izražavati subjektivna stanja, posebnu vrstu emocija, ili univerzalne preskripcije). Prioritet se, kao što je uočljivo, daje suvremenim raspravama, ali će se za svaki prikazani i raspravljani smjer ukazivati na vezu s klasicima iz povijesti filozofije (na primjer, veza između Platona, Reida i suvremenog intuicionizma, ili između Hume-a i suvremenog emotivizma; veza između aristotelovsko-tomističke tradicije i oblike suvremenog naturalističkog aristotelizma). U tom sklopu,	

nakon uvoda u kojem će se prikazati Kantov prijedlog u svojim temeljnim elementima, raspravljat će se o kantovskim modelima u suvremenim verzijama, to jest u onoj strogo racionalističkoj, po kojoj se do ispravnih moralnih stavova dolazi dedukcijom (npr. Hare, Gewirth), i u onoj konstruktivističkoj (npr. Rawls, Korsgaard). Nakon rasprave o ukazanim metaetičkim pozicijama, razrađuje se zaključak o raspravi između relativizma i univerzalizma. Kao posebna cjelina razmatrat će se odnos etike i psihologije, odnosno rasprava o motivacijskoj snazi moralnih stavova, te će se studentima predložiti, i s njima raspravljati, razlika između internalizma (pozicije po kojoj su moralni stavovi sami po sebi motivacijski) i eksternalizma (poziciji po kojoj moralni stavovi nisu sami po sebi motivacijski).

Naredna je tematska cjelina posvećena prikazu i raspravi o moralnim teorijama: kantovske, odnosno deontološke teorije (u kojima dominiraju pojmovi dužnosti i prava, to jest temeljni etički pojmovi - pravo i dužnost -, koji nameću svoju važnost neovisno o preferencijama i nagonima pojedinaca, te iznad korisnosti); utilitarizam (skup teorija koje postavljaju korisnost – to jest maksimizaciju zadovoljstva, sreće, preferencija, itd. -, kao centralni pojam u moralu); etika vrlina (u kojima je temeljni kriterij afirmacija vrline, bilo da se za njih smatra da su vezane za ljudsku prirodu, ili da se tvrdi da ovise o pojedinim zajednicama) i pojam 'dobro'.

Na kraju, studentima se nudi rasprava iz primijenjene etike. Obuhvaćene teme su: društvene nejednakosti i siromaštvo, etika okoliša, teme iz bioetike (pojam osobe koja ima prava ili moralnu vrijednost, pobačaj, liječnički potpomognuta oplodnja, primjena genetike, određenje smrti, eutanazija, presađivanje dijelova ljudskog tijela, pravo na liječničku zaštitu), moralni problemi iz spolnosti i odnosa između spolova, jednakost i inverzna diskriminacija, prava životinja, poslovna etika, zločini i kažnjavanje, moral i politika, etika rata.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Nakon položenog ispita studenti će moći: - razumjeti, analizirati i uspoređivati temeljne metodološke pristupe u filozofskoj raspravi o moralu (uz naglašavanje važnosti spoznaja iz drugih područja: teorija spoznaje, ontologija, filozofija jezika, logika) i razviti kritički stav o tome - razumjeti, analizirati i uspoređivati dominantne moralne teorije i sami pokušati ustanoviti koja od tih teorija najbolje može ponuditi kritičku podlogu za njihove početne moralne intuicije (odnosno, da ustanove trebaju li revidirati moralne intuicije nakon upoznavanja s moralnim filozofskim teorijama) - primijeniti teorijske postavke moralne filozofije u stvarne situacije.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave/aktivnost	1	10
Kontinuirana provjera znanja	1.5	60
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:**Varijanta sa završnim ispitom**

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

B. Barry, *Kultura i jednakost*, Zagreb, Jesenski i Turk, 2006.

M. Nussbaum, *Frontiers of Justice. Disability, Nationality, Species Membership*, Cambridge, Harvard University Press, 2006.

IZBORNA LITERATURA

A. Buchanan, *Justice, Legitimacy, Self-Determination: Moral Foundation for International Law*, Oxford, Oxford University Press, 2004.

D. Boucher, *Political Theories of International Relations from Thucydides to the Present*, Oxford, Oxford University Press, 1998.

J. Cohen, *For a Democratic Society*, u Freeman, S. (ur.), *The Cambridge Companion to Rawls*, Cambridge, Cambridge University Press, 2003., str. 86-138.

D. Miller, *Justice for Earthlings*, Cambridge, Cambridge University Press, 2014.

R. Martin, D.A. Reidy (ur.), *Rawls's Law of People*, Oxford, Blackwell, 2007.

P. Pettit, *The Common Mind. An Essay on Psychology, Society, and Politics*, Oxford, Oxford University Press, 1993., str. 165-175.

T. Pogge, *World Poverty and Human Rights*, 2002.

T. Pogge, *Real World Justice*, 2005.

M. Ridge, *Hobbesian Public Reason*, „Ethics”, 3, 108, str. 538-568

M. Walzer, *Just and Unjust Wars*, New York, Basic Books, 2000

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni redovito pohađati nastavu.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmenim i pisanim priopćenjima na nastavi; Merlin; mail; oglasnom pločom; web stranicama.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Merlin, mail i konzultacije.	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Završni pismeni ispit.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata. Nakon svakoga ispitnoga roka organizirat će se upisivanje ocjena, na kojemu studenti i studentice nisu obvezni dolaziti, ali mogu doći radi obrazloženja ocjena. Obrazloženje ocjena se neće izvršavati na druge načine i u drugim terminima. Ocjenjivanje se vrši sukladno s Pravilnikom o ocjenjivanju donesenim akademske godine 2008/2009. Studenti pišu jedan kolokvij na kojem moraju riješiti 40% na preddiplomskom studiju da bi izašli na ispit. Kolokvij sadrži 60 bodova. Dozvoljen je samo jedan ispravak kolokvija i to samo u slučaju negativne ocjene. Aktivnost na nastavi uključuje prisustvo na nastavi i sudjelovanje u raspravi uz pitanja pojašnjavanja (maksimalno 4 boda), sudjelovanje u raspravi uz originalni kreativni doprinos (maksimalno 5-8 bodova) i sudjelovanje u raspravi uz originalni posebno kreativni doprinos (9-10).	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	10.2./24.2. u 11 sati
Ljetni	23.6../7.7. u 11 sati
Jesenski	25.8./8.9. u 11 sati
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
1./2.	Multikulturalizam i jednaki tretman
3./4.	Strategija privatizacije
5./6.	Dinamika identiteta: asimilacija, akulturacija i različitost
7./8.	Teorije grupnih prava
9./10.	Liberalne države i neliberalne religije
11./12.	Javni interes u umjetnosti i obrazovanju
13.	Kolokvij
14.	Multikulturalizam i sposobnosti (Martha Nussbaum)
15.	Multikulturalizam i sposobnosti (Martha Nussbaum)

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA

Interpretirati te kategorizirati i razlikovati temeljne pojmove i teorijske dvojbe u filozofskoj raspravi o etici	Multikulturalizam Egalitarni liberalizam Rodna ravnopravnost	- predavanja - diskusije	- kolokvij - sudjelovanje u raspravi - završni pismeni ispit
Kreativno upotrebljavati stečene spoznaje, samostalnom interpretacijom novih srodnih tematika	- Isto kao i gore navedeno + nove teme na koje studenti naiđu tijekom samostalnog proučavanja etičkih pitanja	- predavanja - diskusije	- kolokvij - sudjelovanje u raspravi - završni pismeni ispit
Povezati rasprave uže vezane za filozofskoetičke teme i spoznaje iz drugih područja	Isto kao i gore navedeno	- predavanja - diskusije	- kolokvij - sudjelovanje u raspravi - završni pismeni ispit
Demonstrirati svoje već navedene vještine u sklopu rasprava o aktualnim pitanjima u suvremenom svijetu	Isto kao i gore navedeno	- predavanja - diskusije	- kolokvij - sudjelovanje u raspravi - završni pismeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Emocije u umjetosti znanosti i politici
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	II., IV.
Akadska godina	2025 / 2026
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović
Kabinet	425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Prema rasporedu
Telefon	
e-mail	ividmar@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
1. Definiranje emocija, s posebnim naglaskom na njihovu socijalnu komponentu - uloga emocija u grupama - uloga emocija u kompleksnim društvenim praksama 2. Emocije i umjetnost - ekspresivističke teorije umjetnosti (perspektiva umjetnika i perspektiva publike) - umjetnost u obrazovanju: kako fikijske emocije utječu na formiranje karaktera, percipiranje i razumijevanje tuđih emocija, teorija uma i emocije, empatija - 'teška' umjetnost i obrazovanje - kreativnost, individualnost - važnost imaginacije u razumijevanju vlastitih i tuđih emocionalnih stanja - obrazovanje kroz umjetnost (Aristotel, DeCoursey, D'Olimpio) 3. Emocije i intelektualne vrijednosti - intelektualne vrijednosti i njihova emocionalna podloga, epistemičke emocije - Platon i čuđenje, Aristotel, Descartes i Hume o znatiželji, 'ljubav prema istini', - kognitivističke teorije o sreći, veza refleksivnosti i emocionalnosti - znanstvena istraživanja i emocije - predrasude i neutralnost znanosti - emocije u medicini (<i>case study</i> u narativnoj psihoterapiji) - feministička epistemologija 4. Emocije i praktični aspekti života - emocije povezivanja: ljubav, empatija, skrb - emocije razdvajanja: ljutnja, agresija, mržnja - manipulacija emocijama i propaganda - emocije u političkim procesima i pravnim procesima 5. Pojedinaac, privatno i javno - pitanje povjerenja (ekspertizam, institucije) - pitanje autonomije i individualnosti unutar društvenih struktura - autonomija u kontekstu neslaganja ('peer disagreement')	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Očekuje se da studenti nakon odslušanog kolegija mogu: • analizirati i raspravljati o temeljnim stajalištima i problemima o kojima se raspravlja unutar teorija o društvenoj ulozi emocija • ukazati na i objasniti utjecaj emocija na znanstvena istraživanja i produkciju i diseminaciju znanja, političke procedure i djelovanje i umjetničko stvaranje i recepciju • objasniti, interpretirati te sažeto preneti stajališta ključnih filozofa o čijim se je teorijama raspravljalo • usvojiti relevantnu terminologiju • ukazati na važnost filozofskog promišljanja o emocijama s drugim filozofskim teorijama, posebno iz domene filozofije spoznaje, filozofije umjetnosti i političke filozofije	

• analizirati i interpretirati relevantne tekstove i argumentirati za i protiv iznesenih stajališta			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Kontinuirana provjera znanja 1 – kolokvij 1	0,8	40	
Esej	0,2	20	
ZAVRŠNI ISPIT	1	40	
UKUPNO	3	100	
Varijanta 2 sa završnim ispitom			
Tijekom semestra piše se jedan kolokvij koji nosi 40 ocjenskih bodova. Zadaci se sastoje od zadataka objektivnog tipa, zadataka nadopunjavanja, esejskih pitanja i zadataka analize tekstova. Studenti koji propuste polaganje ovog kolokvija ili ne ostvare dovoljan broj bodova moći će pristupiti jednom terminu ispravka prije kraja semestra.			
Završni ispit sastoji se od zadataka objektivnog tipa, zadataka nadopunjavanja i esejskih pitanja, a moguće je ostvariti maksimalno 40 bodova.			
Prije izlaska na završni ispit studenti su dužni predati seminarski rad na odabranu temu (20 ocjenskih bodova) od minimalno 3500 riječi.			
- Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
Za potrebe nastave pripremit će se reader odabranih tekstova na temelju dolje navedenih izvora:			
Carroll, Noël. 2010a. "Movies, the Moral Emotions and Sympathy." <i>Midwest Studies in Philosophy</i> 34 (1):1–19.			
Fingerhut, Joerg, and Jesse J. Prinz. 2020. "Aesthetic Emotions Reconsidered." <i>The Monist</i> 103 (2): 223–239.			
Fingerhut, Joerg, et al. 2021. "The Aesthetic Self. The Importance of Aesthetic Taste in Music and Art for Our Perceived Identity." <i>Frontiers in Psychology</i> 11: 1–18.			
Flory D. (2021); Racialized Disgust, Embodied Affect, and the Portrayal of Native Americans in Classic Hollywood Westerns, <i>Journal of aesthetics and art criticism</i> ; 79,3			
Fricker M. (2010), „The Relativism of Blame and Williams's Relativism of Distance“, <i>Aristotelian Society Supplementary Volume</i> 84 (1):151-177			
Goldie, P. (2009), <i>The Oxford Handbook of Philosophy of Emotions</i> , OUP			
Hanich J. (2018), <i>The audience effect. On the effective cinematic experience</i> . Edinburg UP			
Hogan P. (2022), <i>Literature and Moral Feeling. A Cognitive Poetics of Ethics, Narrative, and Empathy</i> , CUP			
Inan, İlhan. 2012. <i>The Philosophy of Curiosity</i> . New York: Routledge			
Nussbaum, Martha (2015), <i>Political emotions; why love matters for justice</i> , Harvard UP			
Nussbaum, Martha, (2016), <i>Anger and Forgiveness: Resentment, Generosity, Justice</i> , OUP			
Peels R. I M. Blaauw Ur. (2016), <i>The Epistemic Dimension of Ignorance</i> , Cambridge University Press			
Oatley Keith i Jennifer M. Jenkins (1998), <i>Understanding Emotions</i> , Oxford: Blackwell			
Silvia, Paul. 2010. "Confusion and Interest: The Role of Knowledge Emotions in Aesthetic Experience."			

Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts 4 (2): 75–80.
 Silvia, Paul, and Elizabeth M. Brown. 2007. "Anger, Disgust, and the Negative Aesthetic Emotion: Expanding an Appraisal Model of Aesthetic Experience." *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts* 1 (2): 100–106.
 Vaage M. (2024), *The Female Avenger, Women's Anger and Rape-Revenge Film and Television*, Edinburgh University Press

IZBORNA LITERATURA

Aristotle, *Nicomachean Ethics*, Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1925
 Aristotle, *Rhetoric*, u J. Barnes, (ur.), *The Complete Works of Aristotle*, Princeton, Princeton University Press, 1984
 Brady, Michel (2013), *Emotional Insight; epistemic value of emotional experiences*, OUP
 Descartes, R., *The Passions of the Soul*, u *The Philosophical Works of Descartes*, New York, Dover, 1931.
 DeSousa, R., (1997), *The Rationality of emotions*, Cambridge, Mass.: MIT Press
 Hume, D., (1739/1888), *A Treatise of Human Nature*, Oxford, L.A. Selby-Bigge, (ed.), Clarendon Press.
 Nussbaum, Martha (2004), *Hiding from Humanity, Disgust, Shame and the Law*, Princeton UP
 Platon, *Gozba, Fedar, Država*, *Menon* (izabrana djela)
 Robinson, J. (2005), *Deeper Than Reason*, OUP
 Swirski P. (2017), *Američka utopija I društveni inženjering u književnosti, društvenoj misli I političkoj povijesti*; Kruzak

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Pohađanje nastave (predavanja i seminari) je obavezno, izuzev u opravdanim okolnostima. U slučaju izostanka, liječnička ispričnica mora se donijeti na prvi idući sat; u slučaju većeg broja izostanaka, student je uz pismeni dužan pristupiti i usmenom ispitu.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

E-pošta; oglasna ploča Odsjeka za filozofiju, Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-pošta; konzultacije

Nastavnici ne odgovaraju na pitanja o terminu i mjestu ispita: molimo pogledajte oglasnu ploču.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeno, po potrebi usmeno.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	12.2./26.2. u 10
Ljetni	18.6./2.7. u 10
Jesenski	3.9./17.9. u 10

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1	Uvod u filozofiju emocija
2	Teorije emocija
3	Teorije emocija
4	Pitanje biološkog i kulturološkog podrijetla emocija
5	Evolucija i emocije
6	Emocije povezivanje i razdvajanja
7	Pojedinac, grupa i zajednice
8	Emocije i moralni i politički napredak
9	Kolokvij
10	Emocije i intelektualno djelovanje
11	Znatiželja

12	Emocije u domeni umjetnosti
13	Umjetnost i empatija
14	Kreativnost
15	Zaključna razmatranja

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
• analizirati i raspravljati o temeljnim stajalištima i problemima o kojima se raspravlja unutar teorija o društvenoj ulozi emocija	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
• ukazati na i objasniti utjecaj emocija na znanstvena istraživanja i produkciju i diseminaciju znanja, političke procedure i djelovanje i umjetničko stvaranje i recepciju	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
• objasniti, interpretirati te sažeto preneti stajališta ključnih filozofa o čijim se je teorijama raspravljalo	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
• usvojiti relevantnu terminologiju	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
• ukazati na važnost filozofskog promišljanja o emocijama sa drugim filozofskim teorijama, posebno iz domene filozofije spoznaje, filozofije umjetnosti i političke filozofije	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
• analizirati i interpretirati relevantne tekstove i argumentirati za i protiv iznesenih stajališta	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Evolucija i vrijednosti		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	2,4		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	0+0+30		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Boran Berčić		
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka.		
Telefon			
e-mail			
Suradnik na kolegiju	Zdenka Brzović		
Kabinet	413		
Vrijeme za konzultacije	Na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon			
e-mail	zdenka@uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
1. Zatvorenikova dilema; dominantna strategija, jednokratna i višekratna zatvorenikova dilema.			
2. Evolucijski stabilna strategija; kompjuterske simulacije, "tit for tat", biološki i socijalni primjeri.			
3. Objašnjenje altruizma; recipročni altruizam i osnove etike.			
4. Društveni ugovor; Hobbes, suvremeni kontraktualizam, spontani nastanak iz prirodnog stanja, "evolucijski veo neznanja".			
5. Objašnjenje pravednosti; podjela 50-50 kao evolucijski stabilna strategija, kažnjavanje varanja, objašnjenje kantovskog zahtjeva poopćljivosti u etici.			
6. Evolucija semantike; razvoj sistema signala kod životinja.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Formulirati i interpretirati evolucijska i strateška objašnjenja pojava u ljudskom ponašanju.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
	x	x	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	x
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0.5		
Kontinuirana provjera znanja	0.5	20	
Seminarski rad	1	30	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO		100	

Ocjena	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova
IV. LITERATURA	
OBVEZNA LITERATURA	
Robert Axelrod: The Evolution of Cooperation, Basic Books, 1981. Brian Skyrms: Evolution of the Social Contract, Cambridge University Press, 1996.	
IZBORNA LITERATURA	
Edward Wilson: Sociobiology, Harvard University Press, 2000. (1975). Richard Dawkins: Sebični gen, Kultura Beograd, 1979 (1976). Ken Binmore: Game Theory and the Social Contract, Vol.1: Playing Fair, Vol.2: Just Playing MIT Press, 1994	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti trebaju redovito pohađati nastavu.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Web stranice Fakulteta, tj. odsjeka za filozofiju Oglasne ploče odsjeka za filozofiju Elektronička pošta Tajništvo odsjeka za filozofiju Merlin	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
U vrijeme konzultacija Elektronička pošta Merlin	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Završni pismeni i usmeni ispit Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu, ocjene iz tih aktivnosti sastavni su dio završne ocjene.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	5.2. i 19.2. u 10 sati
Ljetni	25.7. i 15.7. u 10 sati
Jesenski	3.9. i 17.9. u 10 sati

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Uvod u evolucijska i strateška objašnjenja pojava u ljudskom ponašanju
Tjedan 2	Teorija igara
Tjedan 3	Evolucijski stabilna strategija; kompjuterske simulacije, "tit for tat"
Tjedan 4	Biološki i društveni primjeri primjene teorije igara
Tjedan 5	Objašnjenje altruizma
Tjedan 6	Recipročni altruizam
Tjedan 7	Osnove etike
Tjedan 8	Društveni ugovor
Tjedan 9	Suvremeni kontraktualizam
Tjedan 10	"Evolucijski veo neznanja"
Tjedan 11	Objašnjenje pravednosti
Tjedan 12	Podjela 50-50 kao evolucijski stabilna strategija, kažnjavanje varanja
Tjedan 13	Objašnjenje kantovskog zahtjeva poopćljivosti u etici
Tjedan 14	Evolucija semantike
Tjedan 15	Zaključna razmatranja

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Formulirati i interpretirati evolucijska i strateška objašnjenja pojava u ljudskom ponašanju.	Cjelokupni sadržaj kolegija	Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Seminarski rad Pismeni i usmeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija		Filozofija historije	
Studij		Sveučilišni diplomski studij Filozofija (dvopredmetni)	
Semestar		II, IV, VI	
Akademska godina		2025./2026.	
Broj ECTS-a		3	
Nastavno opterećenje (P+S+V)		30+0+0	
Vrijeme i mjesto održavanja nastave		Prema rasporedu	
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku		Ne	
Nositelj kolegija		Doc. Dr. sci. Neven Petrović	
Kabinet		F-425	
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)		Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka.	
Telefon		051 265 647	
e-mail		npetrovic@uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Prva tematska cjelina koja se obrađuje jest kritika tradicionalne (tzv. spekulativne) filozofije povijesti sa stajališta filozofije znanosti, a temeljni tekst koji se obrađuje klasična je Popperova rasprava <i>Bijeda historicizma</i> u kojoj se dokazuje da nema nikakvih povijesnih zakona koji upravljaju tokom događaja, te da ljudska povijest nije usmjerena ni prema kakvom cilju i nema baš nikakav skriveni smisao. Ideja ovog dijela kolegija jest da se ukaže na problematične aspekte nekad prevladavajućih, a kod nas još uvijek dovoljno prisutnih, filozofskih pristupa povijesti i historiografiji. Drugi dio kolegija posvećen je uvođenju u metodološke probleme historijskog istraživanja, tj. upućivanju studenata u teorijska pitanja historiografije kao znanosti. Tu ih se kani upoznati s osnovnim metodološkim problemima društvenih znanosti, poglavito povijesti, i to kroz jedan od temeljnih udžbenika na tom području, Nagelovu <i>Strukturu nauke</i>. Treća i posljednja cjelina kojom će se baviti ovaj kolegij usredotočena je na argumente za i protiv temeljnih pozicija koje se zauzimaju u pogledu metodoloških problema historiografije. Prvenstveno se radi o srazu „pozitivističkih“ i „idealističkih“ pogleda na: objektivnost povijesnog istraživanja, mogućnost nalaženja povijesne istine, vrstu objašnjenja koju historičari mogu pružiti tumačeći prošla zbivanja, metodološki individualizam i holizam i sl. Čitat će se i prodiskutirati izvorni tekstovi autora i iz jedne i iz druge suprotstavljene škole mišljenja, sakupljeni u jednom od ključnih zbornika o ovoj problematici.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti ključne preokupacije suvremene filozofije historije; - definirati probleme povijesnih zakona i trendova, povijesnih činjenica, objašnjenja i razumijevanja u humanističkim znanostima, te holizma i metodološkog individualizma; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-historijskim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad

x	x	x	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0	0	
Kontinuirana provjera znanja	1	25	
Seminarski rad	1	25	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO	3	100	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
1) Carr, E.H. <i>Što je povijest?</i>, Srednja Europa, Zagreb, 2004, str. 5-45 (41) 2) Colingwood, R.G. <i>Ideja historije</i>, Svjetlost-Sarajevo/Globus, Zagreb, 1986, str. 1-15 (15) 3) Dray, W.H. <i>Philosophy of History</i>, Prentice Hall, Engelwood Cliffs, 1964, str. 4-58 (55) 4) Hempel, C.G. „The Function of General Laws in History“, u Gardiner, P. (ur.) <i>Theories of History</i>, Free Press, Glencoe, 1959, str. 344-356 (13) 5) Nagel, E. <i>Struktura nauke</i>, Nolit, Beograd, 1974, str. 487-528 (42) 6) Passmore, J. “The Objectivity of History”, u Dray, W.H. (ur.) <i>Philosophical Analysis and History</i>, Harper & Row, New York, 1966, str. 75-94 (20) 7) Popper, K.R. <i>Bijeda historizma</i>, KruZak, Zagreb, 1996, str. 47-64; 111-154 (62) 8) Tucker, A. <i>Our Knowledge of the Past: A Philosophy of Historiography</i>, Cambridge University Press, Cambridge, 2004, str. 1-22 (22) 9) Watkins, J.W.N. “Historical Explanation in the Social Sciences”, u Gardiner, P. (ur.) <i>Theories of History</i>, Free Press, Glencoe, 1959, str. 503-514 (12) 10) Wright, G.H. von, <i>Objašnjenje i razumijevanje</i>, Nolit, Beograd, 1975, str. 55-87 (33)			
Ukupno: 315 str.			
IZBORNA LITERATURA			
Becker, C. “Everyman His Own Historian”, <i>American Historical Review</i>, Vol. 37, 1931-1932, str. 227-232 (6) Becker, C. “What are Historical Facts?”, <i>Western Political Quarterly</i>, Vol. 8, 1955, str. 327-340 (14) Berlin, I. „The Concept of Scientific History“ i “The Divorce between the Sciences and the Humanities” u Berlin, I. <i>The Proper Study of Mankind</i>, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2000, str. 17-58, 326-358 (73) Berlin, I. „Povijesna neminovnost“, u Berlin, I. <i>Četiri eseja o slobodi</i>, Feral Tribune, Split, 2000, str. 123-217 (95) Broadbeck, M. “Explanation, Prediction, and ‘Imperfect’ Knowledge”, u Feigl, H./Grover, M. (ur.) <i>Scientific Explanation, Space and Time</i>, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1962, str. 231-272 (42) Cannadine, D. (ur.) <i>What is History Now?</i>, Palgrave Macmillan, Houndmills, 2002. Danto, A.C. <i>Analytical Philosophy of History</i>, Cambridge University Press, 1968. Dawson, C. “The Problem of Metahistory”, <i>History Today</i>, Vol. 1, No. 6, 1951. Day, M. <i>The Philosophy of History: An Introduction</i>, Continuum, London, 2008. Dilthey, W. <i>Izgradnja istorijskog sveta u duhovnim naukama</i>, BIGZ, Beograd, 1980. Dray, W.H. “Explanatory Narrative in History”, <i>Philosophical Quarterly</i>, Vol. 4, No. 14, 1954, str. 15-27 (13) Dray, W.H. <i>Laws and Explanation in History</i>, Oxford University Press, London, 1957.			

Dray, W.H. (ur.) *Philosophical Analysis and History*, Harper & Row, New York, 1966.

Gallie, W.B. *Philosophy and the Historical Understanding*, Schocken Books, New York, 1964.

Gardiner, P. (ur.) *The Philosophy of History*, Oxford University Press, Oxford,

Gardiner, P. *The Nature of Historical Explanation*, Oxford University Press, London, 1952.

Gardiner, P. (ur.) *Theories of History*, Free Press of Glencoe, New York, 1959.

Goldman, L. *Humanističke nauke i filozofija*, Kultura, Beograd, 1960, str. 5-39 (35)

Gordon, S. *The History and Philosophy of Social Science*, Routledge, London, 1991, str. 390-410.

Gross, M. *Historijska znanost*, SN Liber, Zagreb, 1976.

Hayek, F.A. *Kontrarevolucija nauke*, CID, Podgorica, 1999, str. 13-97 I 197-214 (102)

Hook, S. *Philosophy and History*, New York University Press, New York, 1963.

Joynt, C.B. & Rescher, N. "On Explanation in History", *Mind*, Vol. 68, No. 271, str. 383-387 (5)

Joynt, C.B. & Rescher, N. "The Problem of Uniqueness in History", *History and Theory*, Vol. 1, No. 2, 1961, str. 150-162 (13)

Kolakowski, L. "Legenda o caru Kenediju: nova antropološka diskusija", u Kolakowski, L. *Đavo u istoriji*, Glas, Banja luka, 1989, str. 233-241 (9)

Lemon, M.C. *Philosophy of History*, Routledge, London, 2003.

Mandelbaum, M. *The Problem of Historical Knowledge*, Liveright Publishing Corporation, New York, 1938.

Mandelbaum, M. "Can There be a Philosophy of History?", *American Scholar*, Vol. 9, No. 1, 1939-1940.

Mandelbaum, M. "A Critique of Philosophies of History", *Journal of Philosophy*, Vol. 45, No. 14, 1948, str. 365-378 (14)

Mandelbaum, M. "Some Neglected Problems Regarding History", *Journal of Philosophy*, Vol. 49, No. 10, 1952.

Mandelbaum, M. "Concerning Recent Trends in the Theory of Historiography", *Journal of the History of Ideas*, Vol. 16, No. 4, 1955.

Mandelbaum, M. "The Problem of 'Covering Laws'", *History and Theory*, Vol. 1, No. 3, 1961, str. 229-242 (14)

Meyerhoff, H. (ur.) *The Philosophy of History in Our Time*, Doubleday & Company, Garden City, 1959.

Mises, L. Von, *Theory and History*, Yale University Press, New Haven, 1957.

Oakeshott, M. "The Activity of Being Historian", u Oakeshott, M. *Rationalism in Politics*, Liberty Fund, Indianapolis, 1991, str. 151-183 (33)

Rescher, N./ Helmer, O. "On the Epistemology of the Inexact Sciences", *Management Science*, Vol. 6, No. 1, 1959, str. 25-40 (16)

Tucker, A. *Our Knowledge of the Past: A Philosophy of Historiography*, Cambridge University Press, Cambridge, 2004.

Tucker, A. *A Companion to the Philosophy of History and Historiography*, Wiley-Blackwell, 2010.

Walsh, W.H. *Philosophy of History: An Introduction*, Harper & Row, New York, 1960.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu maksimalno izostati tri puta sa satova predavanja i seminara, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obavezanim.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Usmeno
Putem platforme Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom

Putem platforme Merlin	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Studenti najprije pristupaju pismenom ispitu objektivnog tipa (tj. testu s pitanjima višestrukih mogućnosti) a nakon što ga polože (za što moraju imati jedan više od 50% točnih odgovora) pristupaju i usmenom dijelu ispita, barem ukoliko žele ocjenu više od one koje su dobili na pismenom. Na usmenom dijelu studenta se traži da odgovori na pitanja vezana uz najviše tri teme obrađene tijekom nastave.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	9.02. i 23.02. u 11h
Ljetni	18.06. i 06.07.2026. u 11h
Jesenski	31.08. i 11.09. u 11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Uvod: što je filozofija historije i koji su sve načini filozofskog bavljenja poviješću?
Tjedan 2	Primjer jedne klasične filozofije povijesti: Marx
Tjedan 3	Kritika filozofije povijesti sa stajališta filozofije znanosti (Popper)
Tjedan 4	Što je historija? Klasična (Aristotel, Schopenhauer) i moderna gledišta (Colingwood)
Tjedan 5	Historija i činjenice: Carrovo gledište
Tjedan 6	Passmore: je li historija objektivna?
Tjedan 7	Jesu li objašnjenja u historiji znanstvena? Hempelov probabilistički model
Tjedan 8	Vrste objašnjenja u historiji: Nagel i tri glavne vrste historijskog objašnjenja
Tjedan 9	Antipozitivističko gledište o objašnjenjima u historiji: Dray i von Wright
Tjedan 10	Uzročnost u povijesti
Tjedan 11	Determinizam u povijesti: Berlin i Nagel
Tjedan 12	Rekapitulacija gradiva
Tjedan 13	Metodološki individualizam 1: Watkins
Tjedan 14	Metodološki individualizam 2: Danto
Tjedan 15	Završna rasprava

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti ključne preokupacije filozofije historije	Drayevo objašnjenje filozofije historije i njenih preokupacija, kao i mjesta te discipline u odnosu na opću filozofiju znanosti	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati probleme povijesnih zakona i trendova,	Drayeva klasifikacija filozofija povijesti i Popperova kritika cijele te tradicije;	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni

povijesnih činjenica, objašnjenja i razumijevanja u humanističkim znanostima, te holizma i metodološkog individualizma	Aristotelovo i moderno viđenje historiografije; objektivnost historiografije i pitanje objašnjenja i razumijevanja kod scijentista i humanista; Watkinsova vizija istraživanja u humanistici		pismeni i usmeni ispit
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima	Drayevo objašnjenje odnosa između scijentista i humanista, te rasprava između ta dva temeljna gledišta o historiografiji	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	rasprava između dva temeljna gledišta o historiografiji, tj. scijentista i humanista, te rasprave unutar scijentističke paradigme	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	razni smjerovi kritike svih obrađenih pozicija o glavnim pitanjima filozofije historije	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	- čitanje preporučene literature - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-historijskim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Filozofski fakultet

51 000 Rijeka

Sveučilišna avenija 4

Hrvatska

tel. (051) 265-600 | (051) 265-602

dekanat@ffri.uniri.hr

www.ffri.uniri.hr

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija matematike
Studij	Dvopredmetni diplomski studij filozofije
Semestar	Ljetni (2./4.)
Akadska godina	2025/26.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	NE
Nositelj kolegija	Majda Trobok
Kabinet	414
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka.
Telefon	051-265-638
e-mail	trobok@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	/
Kabinet	/
Vrijeme za konzultacije	/
Telefon	/
e-mail	/
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Semantička, epistemološka i ontološka pitanja u filozofiji matematike. Podjela realizam-antirealizam. Realizam: platonizam, modalni realizam, umjereni realizam. Antirealizam: intuicionizam, nominalizam, formalizam.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	

Očekuje se da studenti nakon odslušanog predmeta i prezentiranog seminara

- mogu opisati i analizirati razloge nastajanja filozofije matematike
- budu osposobljeni razlikovati i usporediti osnovne postavke realizma i antirealizma kao dviju suprotstavljenih sustava
- budu osposobljeni kritički prikazati i usporediti osnovne pravce realizma i osnovne pravce antirealizma

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	x

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	0.5	/
Kontinuirana provjera znanja/aktivnost u nastavi	1.7	65
Seminarski Rad/istraživanje	0.8	45
UKUPNO	3	100

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Benacerraf, Putnam, 1983, *Philosophy of Mathematics – Selected Readings* (second ed.), Cambridge University Press.
2. Šikić, Z., 1995, *Filozofija matematike*, Školska knjiga, Zagreb.

IZBORNA LITERATURA

1. Jacquette, D. (ed.), 2002, *Philosophy of Mathematics – An Anthology*, Blackwell.
2. George, A., i Velleman, D. J., 2002, *Philosophies of Mathematics*, Blackwell.
3. Hintikka, J., (ed.), 1969, *The Philosophy of Mathematics*, Oxford University Press.
4. Shapiro, S., 2002, *Thinking about Mathematics – The Philosophy of Mathematics*, Oxford University Press.
5. Brown, J. R., 1999, *An Introduction to the World of Proof and Pictures*, Routledge.
6. Trobok, M., 2006, *Platonism in the Philosophy of Mathematics*, Filozofski fakultet u Rijeci
7. Trobok, M., 2000, Čime se bavi filozofija matematike?, *Metodički Ogledi*: Vol. 7, No 1-2, str. 33-44

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Pohađanje nastave je obavezno. Studenti su dužni prisustvovati 70% sati nastave.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Tajnica, oglasna ploča, Merlin, elektronička pošta, mobitel	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
E-mail, konzultacije, forum na Merlinu	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Nema završnog ispita.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	/
Ljetni	/
Jesenski	/
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEMA
Tjedan 1	Filozofija matematike, uvod
Tjedan 2	Povijesni pregled
Tjedan 3	Semantička pitanja u filozofiji matematike.
Tjedan 4	Tekstovi i rasprava
Tjedan 5	Epistemološka pitanja u filozofiji matematike.
Tjedan 6	Tekstovi i rasprava
Tjedan 7	Ontološka pitanja u filozofiji matematike.
Tjedan 8	Tekstovi i rasprava
Tjedan 9	Podjela realizam-antirealizam.
Tjedan 10	Realizam: platonizam, modalni realizam, umjereni realizam.
Tjedan 11	Tekstovi i rasprava
Tjedan 12	Antirealizam: intuicionizam, nominalizam, formalizam i usporedba s realizmom
Tjedan 13	Intuicionizam - tekstovi i rasprava
Tjedan 14	Nominalizam - tekstovi i rasprava
Tjedan 15	Formalizam - tekstovi i rasprava

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA

Studenti će biti osposobljeni opisati i analizirati razloge nastajanja filozofije matematike	Povijesni pregled i osnovna pitanja kojima se bavi filozofija matematike	Predavanje Objašnjavanje Analiziranje tekstova i primjera e-učenje/Merlin	Kontinuirane provjere znanja kroz rasprave o testovima i navedenim argumentima Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na nastavi Domaće zadaće Završni (usmeni) ispit
Studenti će moći analizirati, razlikovati te usporediti osnovne postavke realizma i antirealizma kao dviju suprotstavljenih sustava. Biti će također osposobljeni kritički prikazati i usporediti osnovne pravce realizma i osnovne pravce antirealizma	Realizam u filozofiji matematike		
	Antirealizam u filozofiji matematike		

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Filozofski fakultet

51 000 Rijeka

Sveučilišna avenija 4

Hrvatska

tel. (051) 265-600 | (051) 265-602

dekanat@ffri.uniri.hr

www.ffri.uniri.hr

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija matematike
Studij	Dvopredmetni diplomski studij filozofije
Semestar	Ljetni (2./4.)
Akadska godina	2025/26.
Broj ECTS-a	4
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	NE
Nositelj kolegija	Majda Trobok
Kabinet	414
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka.
Telefon	051-265-638
e-mail	trobok@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	/
Kabinet	/
Vrijeme za konzultacije	/
Telefon	/
e-mail	/
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Semantička, epistemološka i ontološka pitanja u filozofiji matematike. Podjela realizam-antirealizam. Realizam: platonizam, modalni realizam, umjereni realizam. Antirealizam: intuicionizam, nominalizam, formalizam.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	

Očekuje se da studenti nakon odslušanog predmeta i prezentiranog seminara - mogu opisati i analizirati razloge nastajanja filozofije matematike - budu osposobljeni razlikovati i usporediti osnovne postavke realizma i antirealizma kao dviju suprotstavljenih sustava - budu osposobljeni kritički prikazati i usporediti osnovne pravce realizma i osnovne pravce antirealizma
--

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	x

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	0.5	/
Kontinuirana provjera znanja/aktivnost u nastavi	1.7	45
Seminarski Rad/istraživanje	0.8	25
Usmeni ispit	1	30
UKUPNO	4	100

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Benacerraf, Putnam, 1983, *Philosophy of Mathematics – Selected Readings* (second ed.), Cambridge University Press.
2. Šikić, Z., 1995, *Filozofija matematike*, Školska knjiga, Zagreb.

IZBORNA LITERATURA

1. Jacquette, D. (ed.), 2002, *Philosophy of Mathematics – An Anthology*, Blackwell.
2. George, A., i Velleman, D. J., 2002, *Philosophies of Mathematics*, Blackwell.
3. Hintikka, J., (ed.), 1969, *The Philosophy of Mathematics*, Oxford University Press.
4. Shapiro, S., 2002, *Thinking about Mathematics – The Philosophy of Mathematics*, Oxford University Press.
5. Brown, J. R., 1999, *An Introduction to the World of Proof and Pictures*, Routledge.
6. Trobok, M., 2006, *Platonism in the Philosophy of Mathematics*, Filozofski fakultet u Rijeci
7. Trobok, M., 2000, Čime se bavi filozofija matematike?, *Metodički Ogledi*: Vol. 7, No 1-2, str. 33-44

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Pohađanje nastave je obavezno. Studenti su dužni prisustvovati 70% sati nastave.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Tajnica, oglasna ploča, Merlin, elektronička pošta, mobitel	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
E-mail, konzultacije, forum na Merlinu	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Završni je ispit (samo) usmeni.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	/
Ljetni	23.6. I 7.7.2026.
Jesenski	1.9. I 15.9.2026.
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEMA
Tjedan 1	Filozofija matematike, uvod
Tjedan 2	Povijesni pregled
Tjedan 3	Semantička pitanja u filozofiji matematike.
Tjedan 4	Tekstovi i rasprava
Tjedan 5	Epistemološka pitanja u filozofiji matematike.
Tjedan 6	Tekstovi i rasprava
Tjedan 7	Ontološka pitanja u filozofiji matematike.
Tjedan 8	Tekstovi i rasprava
Tjedan 9	Podjela realizam-antirealizam.
Tjedan 10	Realizam: platonizam, modalni realizam, umjereni realizam.
Tjedan 11	Tekstovi i rasprava
Tjedan 12	Antirealizam: intuicionizam, nominalizam, formalizam i usporedba s realizmom
Tjedan 13	Intuicionizam - tekstovi i rasprava
Tjedan 14	Nominalizam - tekstovi i rasprava
Tjedan 15	Formalizam - tekstovi i rasprava

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA

Studenti će biti osposobljeni opisati i analizirati razloge nastajanja filozofije matematike	Povijesni pregled i osnovna pitanja kojima se bavi filozofija matematike	Predavanje Objašnjavanje Analiziranje tekstova i primjera e-učenje/Merlin	Kontinuirane provjere znanja kroz rasprave o testovima i navedenim argumentima Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na nastavi Domaće zadaće Završni (usmeni) ispit
Studenti će moći analizirati, razlikovati te usporediti osnovne postavke realizma i antirealizma kao dviju suprotstavljenih sustava. Biti će također osposobljeni kritički prikazati i usporediti osnovne pravce realizma i osnovne pravce antirealizma	Realizam u filozofiji matematike		
	Antirealizam u filozofiji matematike		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofska antropologija		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički		
Semestar	2.,4.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku			
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc Predrag Šustar		
Kabinet	F-413		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon			
e-mail	psustar@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Mjesto filozofske antropologije u odnosu na druge filozofske discipline (etika, filozofija psihologije, filozofija politike, epistemologija, filozofija biologije). Smisao filozofskog pitanja: što je čovjek? Specifičnost filozofskog pitanja o čovjeku naspram biološkog, tj. genetičkog i evolucijskog, psihološkog, te antropološkog pitanja u okviru određenih kulturoloških istraživanja. Perspektive nove, interdisciplinarne antropologije i mogući doprinosi filozofske tradicije. Pojam čovjeka i mogućnosti određenja ljudske biti. Monističko i dualističko određenje ljudske biti. Bit kao subjekt, duša, egzistencija. Pokušaji odgovora na pitanje o ljudskoj biti kroz povijest: mikrokosmos, zoon logon echon, zoon politikon, animal rationale, homo oeconomicus. Pokušaji određenja ljudske prirode kroz distinkcije egoizam - altruizam, racionalnost - iracionalnost. Anti- esencijalizam darwinističke teorije evolucije i kriza tradicionalne filozofske antropologije. Problemi biološkog redukcionizma i alternativni pristup naturalizaciji pitanja o čovjeku.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
1) opisivanje i upotrebe različitih pristupa antropološkom pitanju; 2) Izrada seminarskog rada u okviru tema koje se obrađuju na kolegiju			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X		X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		X	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA		MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	0.5		25
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5		25
Kontinuirana provjera znanja 2	1		25
ZAVRŠNI ISPIT	1		25
UKUPNO	3		100

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova
IV. LITERATURA	
OBVEZNA LITERATURA	
Kant, Immanuel, <i>Kritika moći suđenja</i>. 1976. Naprijed: Zagreb / 2022. Jesenski i Turk: Zagreb 2022. Garson, Justin, 2022. <i>The Biological Mind: A Philosophical Introduction</i>. London/New York: Routledge. Taylor, Charles: 2024: <i>Cosmic Connections: Poetry in the Age of Disenchantment</i>. Harvard University Press: Cambridge, Massachusetts.	
IZBORNA LITERATURA	
U dogovoru s nastavnikom s obzirom na izabranu temu studentskih seminarskih radova.	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti su dužni pohađati nastavu. Mogući su izostanci u okviru Pravilnika.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Merlin, e-mail	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Konzultacije, e-mail	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Pismeno i usmeno	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	12.2./26.2. u 14 sati
Ljetni	18.6./2.7. u 14 sati
Jesenski	27.8./10.9. u 14 sati
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvod
2.	Transcendentalizam: ljepota (usp. Kant 1976 [1790], §§ 1-22, str. 37-78)
3.	Transcendentalizam: uzvišeno-moralno-sveto (usp. Kant 1976 [1790], §§ 23-29, str. 78-101)
4.	Naturalizam: Biološki um (usp. Garson 2022, Introduction)
5.	Naturalizam: Evolucijska psihologija (Isto, Poglavlje 4)
6.	Kolokvij
7.	Naturalizam: Kultura (Isto, Poglavlje 5)
8.	Naturalizam: Svijet kao predodžba 1 (Isto, Poglavlje 8)
9.	Naturalizam: Svijet kao predodžba 2 (Isto, Poglavlje 8)
10.	Naturalizam: suptilniji jezici (usp. Taylor 2024, Poglavlje 1)

11.	Post-naturalizam: solipsizam? (1) (Isto, Poglavlje 2)
12.	Post-naturalizam: solipsizam? (2) (Isto, Poglavlje 2 i 3)
13.	Konkretno razmatranje: T. S. Eliot (Isto, Poglavlje 13)
14.	Konkretno razmatranje: Czesław Miłosz (Isto, Poglavlje 14)
15.	Zaključne napomene

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
opisivanje i upotrebe različitih pristupa antropološkom pitanju;	Uvod u problem o ljudskoj prirodi Problem ljudske prirode u Grčkoj i srednjovjekovnoj filozofiji Problem ljudske prirode u novovjekovnoj filozofiji Što nam suvremena znanost može reći o ljudskoj prirodi Rasprava o urođenom/stečenom u ljudskoj prirodi Problem „razlikovanja“: filozofski pristupi Problem „razlikovanja“: biološki pristupi Problem „razlikovanja“: psihološki pristupi Kolokvij Izazovi pojmu ljudske prirode: problem dehumanizacije Izazovi pojmu ljudske prirode: darwinistički izazov Izazovi pojmu ljudske prirode: razvojni izazov Deskriptivna ljudska priroda Stabilnost ljudske prirode Humanizam i normativnost		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Moralni razlozi		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjer: opći; nastavnički		
Semestar	2., 4.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Marko Jurjako		
	Kabinet F-415		
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon		
	e-mail mjurjako@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
Vrijeme za konzultacije			
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
U kolegiju će se razmatrati odnos između etike i praktičnog razuma. Mnogi autori nastoje dokazati da je moralno rasuđivanje ustvari samo jedan oblik praktičnog rasuđivanja budući da praktičnim rasuđivanjem utvrđujemo <i>razloge</i> za djelovanje odnosno, slično kao i u području etike, nastojimo ustanoviti što trebamo činiti. Razmatrajući navedeni odnos, otvaraju se različita pitanja o kojima se intenzivno raspravlja. U kolegiju ćemo detaljnije analizirati sljedeće probleme: 1. <u>Praktični razum</u> (a) razlikovanje praktičnog i teoretskog rasuđivanja (razlozi za djelovanje i razlozi za vjerovanje); (b) norme praktičnog razuma (instrumentalizam, prudenijalnost, moralne norme kao norme praktičnog razuma); 2. <u>Razlozi</u> (a) odnos razloga i motiva (distinkcija između normativnih i motivirajućih razloga); (b) odnos razloga, želja i vrijednosti (pitanje ontološkog statusa razloga, internalizam/eksternalizam razloga, tzv. "buck-passing view" itd., objektivna i subjektivna gledišta na prirodu razloga i obveze morala); 3. <u>Motivacija</u> (a) teorije motivacije (Hjumovska teorija motivacije, mogućnost kognitivne motivacije); (b) moralna motivacija (primjena različitih teorija motivacije na područje etike: internalizam/eksternalizam motivacije, Kantovsko shvaćanje motivacije) (c) povezivanje filozofskih teorija motivacije s naturalističkim objašnjenjima motivacije (npr. evolucijski, neurokompjuterski, itd. pristupi motivaciji)			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Studenti će moći: - Definirati Hjumovsku teoriju motivacije - Razlikovati praktični od teorijskog uma, odnosno praktične od teorijskih razloga - Objasniti razliku između normativnih i motivacijskih razloga - Objasniti razliku između internalizma i eksternalizma u pogledu normativnih razloga i internalizma i eksternalizma u pogledu moralne motivacije			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X		X	C

Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	25	
Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	30	
Aktivnost na nastavi		15	
ZAVRŠNI ISPIT	1	30	
UKUPNO	3	100	
Opće napomene:			
Varijanta 1 bez završnog ispita			
Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.			
Varijanta 2 sa završnim ispitom			
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.			
- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova. - Naglasak: kritička analiza i evaluacija teorija, sposobnost samostalne argumentacije i primjene koncepata na nove probleme, veća razina samostalnog istraživanja u pisanim radovima.			
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
• Foot, P. 2002. Morality as a System of Hypothetical Imperatives. U P. Foot, ur., <i>Virtues and Vices</i>, Oxford: Clarendon Press, str. 157–173. • Hieronymi, P. (2005). The Wrong Kind of Reason. <i>The Journal of Philosophy</i>, 102(9), 437–457. http://www.jstor.org/stable/3655632 • Hume, D. 1985. [1739–1740]. <i>A Treatise of Human Nature</i>, London and New York: Penguin, [Potrebno je pročitati određene dijelove 3. knjige.] imamo prijevod • Lofitis, K. (2024). The Question of the Existence of Moral Reasons and Two Kinds of Scepticisms. <i>Journal of Value Inquiry</i>. https://doi.org/10.1007/s10790-024-10005-w • McNaughton, D. 2010. <i>Moralni pogled: uvod u etiku</i>, Zagreb: Hrvatski studiji, odabrana poglavlja. • Millgram, E. 2005. Was Hume a Humean. U <i>Ethics Done Right: Practical Reasoning As A Foundation For Moral Theory</i>, E. Millgram (ur.). Cambridge: Cambridge University Press, str. 198–217. • Kant, I. (1785/2003). <i>Osnivanje metafizike čudoređa</i>. Zagreb: Feniks. Prijevod Viktor Sonnenfeld, odabrani dijelovi https://www.fhs.unizg.hr/download/repository/2020_04_21_11_08_33_I.Kant_Osnivanje_m.c._%281%29.pdf • Korsgaard, C. 1996. Skepticism about practical reason. U C. Korsgaard, <i>Creating The Kingdom Of Ends</i>, Cambridge: Cambridge University Press, str. 311–334. • Ratoff W. i Roskies A. L. (2025). Moral Motivation. U Malle B, Robbins P, ur. <i>The Cambridge Handbook of Moral Psychology</i>. Cambridge Handbooks in Psychology. Cambridge University Press, str. 55-77. • Roskies, A.L. 2003. Are ethical judgments intrinsically motivational? Lessons from acquired sociopathy. <i>Philosophical Psychology</i>, 16: 51-66. • Smith, M. 1994. <i>The Moral Problem</i>. Oxford: Basil Blackwell. (4. poglavlje, The Humean Theory of Motivation, pretiskano iz Mind 1987) • Street, S. 2006. A Darwinian dilemma for realist theories of value. <i>Philosophical Studies</i>, 127, str.			

109–166.

- Williams, B. 1981. Internal and external reasons. U B. Williams, *Moral Luck*. London: Cambridge University Press, str. 101–113.

IZBORNA LITERATURA

- Alvarez, M. 2010. *Kinds of Reasons: An Essay in the Philosophy of Action*. Oxford: Oxford University Press.
- Arkonovich, S. 2013. Varieties of reasons/motives internalism. *Philosophy Compass*, 8/3, str. 210–219.
- Asarnow, S. 2017. The reasoning view and defeasible practical reasoning, *Philosophy and Phenomenological Research*, 95, str. 614–636.
- Asarnow, S. 2016. Rational internalism. *Ethics*, 127, str. 147–178.
- Bracanović, T. 2007. *Evolucijska teorija i priroda morala*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Hrvatski studiji.
- Broome, J. 2000. Normative requirements. U J. Dancy (ur.), *Normativity*, Blackwell, Oxford, str. 78–99.
- Casebeer, W. 2003. *Natural ethical facts: evolution, connectionism, and moral cognition*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Copp, D. 1995. *Morality, normativity, and society*. New York: Oxford University Press.
- Copp, D. 2009. Toward a pluralist and teleological theory of normativity. *Noûs-Supplement: Philosophical Issues*, 19, 21–37.
- Cullity, G., i B. Gaut (ur.). 1997. *Ethics and Practical Reason*. Oxford: Oxford University Press.
- Dancy, J. 2000. *Practical reality*. New York: Oxford University Press.
- Davidson, D. 2001. *Essays on Actions and Events*. Clarendon: Oxford University Press.
- Decety, J. i Wheatley, T. (ur.). 2015. *The moral brain*. Cambridge, MA.: The MIT Press.
- Deem, J. M. 2016. Dehorning the Darwinian dilemma for normative realism. *Biology and Philosophy*, 31, str. 727–746.
- Dretske, Fred. 1989. 'Reasons and Causes'. *Philosophical Perspectives* 3, str. 1–15.
- Harms, William F. 2000. Adaptation and Moral Realism. *Biology and Philosophy* 15, str. 699–712.
- Hubin, D. 2007. Što je posebno u Hjumovstvu? *Novi Kamov*, 25, str. 31–44.
- Joyce, R. 2006. *The evolution of morality*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Joyce, R. 2013. The evolutionary debunking of morality. U J. Feinberg, & R. Shafer-Landau (ur.), *Reason and responsibility: readings in some basic problems of philosophy*. Boston: Wadsworth Cenage Learning, str. 527–534.
- Korsgaard, C. 2003. *The sources of normativity*, New York: Cambridge University Press.
- Korsgaard, C. 2011. The activity of reason“. U *Reasons and recognition: essays on the philosophy of T. M. Scanlon*. R. Jay Wallace, Rahul Kumar i Samuel Freeman (ur.), Oxford: Oxford University Press, str. 3–22.
- Kumar, V. i Campbell, R. (2022). *A Better Ape: The Evolution of The Moral Mind And How It Made Us Human*. Oxford University Press.
- Lazović, Ž. 1988. *Razlozi, uzroci i motivi* (Hjum i Kant). Beograd: Filozofsko društvo Srbije.
- Logins, A. 2022. *Normative Reasons: Between Reasoning and Explanation*. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009076012>.
- Markovits, J. 2011. Why Be An Internalist About Reasons? U *Oxford studies in metaethics*, vol. 6 (Russ Shafer-Landau, ur.), Oxford: Oxford University Press, str. 255–279.
- Markovits, J. 2014. *Moral reason*. Oxford: Oxford University Press.
- McPherson, T. i D. Plunkett (ur.). 2017. *The Routledge Handbook of Metaethics*. Routledge
- Parfit, D., 2011. *On what matters*, Vol. 1 i 2, Oxford: Oxford University Press.
- Pölzler, T. 2018. *Moral Reality and the Empirical Sciences*. New York: Routledge.
- Scanlon, T. 1998. *What we owe to each other*. Cambridge: Harvard University Press.
- Schroeder, T. 2004. *Three Faces of Desire*. Oxford: Oxford University Press.
- Schroeder, M. A. 2007. *Slaves of the Passions*. Oxford: Oxford University Press
- Schroeder, T., Roskies A.L. and S. Nichols. 2010. Moral motivation. U *The Moral Psychology Handbook*, Doris, J. and S. Stich (ur.) Oxford University Press.
- Searle, J. 2001. *Rationality in action*. Cambridge, MA.: MIT Press.
- Smith, M. 1994. *The moral problem*. Oxford: Basil Blackwell.
- Smith, M. 2007. The externalist challenge. U R. Shafer-Landau i T. Cuneo (ur.), *Foundations of ethics: an anthology*, Blackwell, str. 231–239.
- Sinhababu, N. 2013. The desire-belief account of intention explains everything, *Noûs*, 47, str. 680–696.
- Sinnott-Armstrong, W. 2014. Do Psychopaths Refute Internalism? U *Being Amoral: Psychopathy and Moral Incapacity*, T. Schramme (ur.), 187–207. Cambridge, Mass.: The MIT Press
- Star, D. (ur.). 2018. *The Oxford Handbook of Reasons and Normativity*. Oxford: Oxford University Press.

• Strandberg, C. 2017. A puzzle about reasons and rationality. <i>Journal of Ethics</i>, 21, str. 63–88. • Sušnik, M. 2009. Internalizam razloga: dvije interpretacije. <i>Filozofska istraživanja</i>, 29, str. 349-363. • Sušnik, M. 2012. Hjumovska teorija motivacije: u obranu dogme. <i>Prolegomena</i>, 11 str. 83-105. • Sušnik, M. 2022. Priroda praktičnog zaključivanja. U Human Rationality: Festschrift for Nenad Smokrović, B. Berčić, A. Golubović, M. Trobok (ur.). Rijeka: Filozofski fakultet Rijeka, str. 195-209. https://www.bib.irb.hr/1240971/download/1240971.Priroda_prakticnog_zakljucivanja.pdf • Vavova, K. 2015. Evolutionary debunking of moral realism. <i>Philosophy Compass</i>, 10, 104–116. • Wallace, R. J. 2006. <i>Normativity and the Will</i>. Oxford: Clarendon Press. Odabrana poglavlja	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Obvezno	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Merlin, email	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Merlin, email	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Pismeni, usmeni	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	6.2./20.2. u 10 sati
Ljetni	19.6./3.7. u 10 sati
Jesenski	28.8./11.9. u 10 sati
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvodno predavanje: etika i moralni razlozi
2.	Priroda moralnih i normativnih razloga
3.	Hjumovsko shvaćanje praktičnog razuma
4.	Hjumovska teorija motivacije
5.	Kantijansko shvaćanje praktičnog uma 1
6.	Kantijansko shvaćanje praktičnog uma 2
7.	Kontinuirana provjera znanja 1
8.	Internalizam u pogledu razloga
9.	Eksternalizam u pogledu razloga
10.	Primitivizam u pogledu razloga
11.	Redukcionizam u pogledu razloga
12.	Evolucija morala
13.	Antirealizam i „debunking“ argumenti
14.	Kontinuirana provjera znanja 2
15.	Naturalistički pristupi motivaciji i moralnim razlozima

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
• Razlikovati praktični od	1. <u>Praktični razum</u> (a) razlikovanje	Predavanje; Rad na tekstu;	Pismeni kolokvij

teorijskog uma, odnosno praktične od teorijskih razloga	praktičnog i teoretskog rasuđivanja (razlozi za djelovanje i razlozi za vjerovanje); (b) norme praktičnog razuma (instrumentalizam, prudenčijalnost, moralne norme kao norme praktičnog razuma);	Frontalni rad	
Objasniti razliku između normativnih i motivacijskih razloga	2. <u>Razlozi</u> (a) odnos razloga i motiva (distinkcija između normativnih i motivirajućih razloga);	Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad	Pismeni kolokvij
Objasniti razliku između internalizma i eksternalizma u pogledu normativnih razloga i internalizma i eksternalizma u pogledu moralne motivacije	2. <u>Razlozi</u> (b) odnos razloga, želja i vrijednosti (pitanje ontološkog statusa razloga, internalizam/eksternalizam razloga, tzv. "buck-passing view" itd.)	Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad	Pismeni kolokvij
Definirati Hjumovsku teoriju motivacije	3. <u>Motivacija</u> teorije motivacije (Hjumovska teorija motivacije, mogućnost kognitivne motivacije)	Predavanje; Rad na tekstu; Frontalni rad	Pismeni kolokvij
Razlikovati praktični od teorijskog uma, odnosno praktične od teorijskih razloga	1. <u>Praktični razum</u> (a) razlikovanje praktičnog i teoretskog rasuđivanja (razlozi za djelovanje i razlozi za vjerovanje); (b) norme praktičnog razuma (instrumentalizam, prudenčijalnost, moralne norme kao norme praktičnog razuma);	Predavanje; Rad na tekstu; Frontalni rad	Pismeni kolokvij
Objasniti razliku između normativnih i motivacijskih razloga	2. <u>Razlozi</u> (a) odnos razloga i motiva (distinkcija između normativnih i motivirajućih razloga);	Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad	Pismeni kolokvij
Objasniti razliku između internalizma i eksternalizma u pogledu normativnih razloga i internalizma i eksternalizma u pogledu moralne motivacije	2. <u>Razlozi</u> (b) odnos razloga, želja i vrijednosti (pitanje ontološkog statusa razloga, internalizam/eksternalizam razloga, tzv. "buck-passing view" itd.)	Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad	Pismeni kolokvij

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Nietzsche		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički		
Semestar	2., 4.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	10+20+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Moguće je na engleskom		
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Nikola Petković		
	Kabinet F-809		
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon 051 265 693		
	e-mail nikola.petkovic@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
Vrijeme za konzultacije			
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Je li Friedrich Nietzsche filolog; je li pjesnik; je li filozof... je li njegovo ludilo došlo k njemu, ili se on u ludilo sklonio? Možemo li uopće 'žanrovski' strogo dijeliti ove tri discipline, odnosno tri oblika pisanja: filologiju, filozofiju, pjesništvo/pjesnikovanje? Koja, ako ikoja, pretjodi kojoj? Ima li tu mjesta za glazbu? Je li Nietzsche kompozitor pjesničkih simfonija koje sa dadu čitati poput partiture: dijakrono, sinkrono, paralelno...u svim smjerovima? Koliko Nietzsche 'duguje' Wagneru? Koliko Schopenhaueru? Koliko Nietzscheu duguju njegovi 'baštinici', od Foucaulta do Derride? Je li Nietzsche vratar Moderne ili je ključar Postmoderne... Na ova i druga pitanja pokušat ćemo pronaći, ako ne odgovore, a ono prijedloge odgovora, čitajući izbor iz Nietzscheova djela. U kolegiju ćemo se isključivo oslanjati na autorska djela dok će nam sekundarna literatura biti gotovo irelevantna, jer će metoda rada u seminaru biti pomno čitanje odnosno interpretacija teksta Friedricha Nietzschea kao jedinog prostora egzaktnosti i jedinog izravnog izvorišta njegovih ideja, zamišljaja, koncepata, apela, naputaka za nešto ljudsko i odviše ljudsko.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Nakon odslušanog kolegija i položenog ispita, studenti bi trebali biti u stanju • Interpretirati pojmove i koncepte koje u filozofiju ali i u intelektualnu povijest uvodi Friedrich Nietzsche • Razlikovati koncepte genealogije, malih povijesti (Analisti), kontramemorije, kontrahistorije (Foucault), mikrohistorije (C. Ginzburg), metahistorije (H. Whyte). • Jasno razlučiti autorstvo tih pojmova i koncepata • Povezati ih sa širim društvenim, ekonomskim i političkim kontekstom Nietzscheova vremena • Su-vremeniti se s Nietzscheom u mjeri u kojoj nam to on dopušta a to ćemo saznati nakon što ćemo... • ...analizirati svako pojedino djelo metodom pomnog čitanja • S Nietzscheovim tekstovima pred nama promišljati koncept filozofije kao oblika pisanja kao i rahlosti i trunosti strogih disciplinarnih ograničenja			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1	0	
Kontinuirana provjera znanja 1	1	20	

Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	40
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	40
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Nietzsche, Friedrich. *O budućnosti naših obrazovnih ustanova*
 _____. *Radosna znanost*
 Rođenje tragedije
 Ljudsko i odviše ljudsko
 S onu stranu dobra i zla
 Genealogija morala
 Ecce Homo
 Sumrak idola

IZBORNA LITERATURA

Despot, Branko. *S Nietzscheom u nihilizmu*
 Nietzsche, Friedrich. *Tako je govorio Zarathustra*
 _____. *Volja za moć*
 MacIntyer, Ben. *Forgotten Fatherland: In search of Elisabeth Nietzsche*

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Kontinuirano će se provjeravati prisutnost studenata na predavanjima i seminarima.
 Studenti/ce s više od tri neopravdana izostanka neće imati pravo na potpis.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Konzultacije
 Oglasna ploča Odsjeka
 Web stranice fakulteta i odsjeka

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Uredskim telefonom i službenom elektroničkom poštom, kao, naravno i usmeno.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Način bodovanja svake pojedinačne aktivnosti koja se ocjenjuje:

Opis pojedinačne aktivnosti: izlaganje: Kao što je navedeno u krajnje desnoj kolumni, drugome njezinu retku, maksimalni broj bodova kojega student/ica može zaraditi u izlaganju je 20. Slijedi opis daljnje bodovne razdiobe

unutar rečene aktivnosti: ukoliko je izlaganje istovremeno i napisano u obliku sažetka seminarskog rada koji se na dan izlaganja predaje te ukoliko student/ica sadržaj izloži koherentno, konzistentno, artikulirano i temeljeno na tekstu kojega obrađuje kao prostoru egzaktnosti njegovih/njezinih hipoteza, dobit će maksimalan broj bodova: 20. Broj bodova će se smanjivati proporcionalno sa smanjenjem gore opisane uobličivosti aktivnosti (izlaganja) u konzistentnu cjelinu.

Opis pojedinačne aktivnosti: seminarski rad. Seminarski rad, kao što je navedeno u krajnje desnoj kolonni, trećemu njezinu retku, maksimalno može donijeti 40 bodova. Relativno visok broj bodova ukazuje na prioritet kojega instruktor pridaje interpretativnosti, umijeću kreativnog čitanja zadanih (i fakultativno odabranih) radova i djela nad pukom reprodukcijom istih. Ključni kriterij za doseganje uvijek željenog i unaprijed pretpostavljenog maksimuma je originalnost interpretacije koja se nužno mora temeljiti na tekstu kojega rad, bilo monografski, bilo komparativistički, bilo disciplinarno, bilo interdisciplinarno obrađuje. Tekst je, naglasimo to, ovdje jedini prostor egzaktnosti i od studenata i studentica očekuje se da u njihovim interpretativnim i analitičkim pristupima ne odstupaju od temeljnih tekstova kao ishodišta interpretacija. Što se potomje više budu temeljile na slobodnim improvizacijama, proizvoljnim asocijativnim nizovima, intuitivnim uvidima u građu... broj bodova će se srazmjerno smanjivati dok ne dosegne imanentni minimum o čijoj razini prosudbu, kao kreativni čitatelj, donosi ocjenjivač istoga.

Opis pojedinačne aktivnosti: pismeni ispit, kolokvij: Kao što je navedeno u krajnje desnoj kolonni, četvrtom njezinu retku, maksimalni broj bodova kojega student/ica može zaraditi na pismenom ispitu odnosno kolokviju je 40. Bodovno izjednačenje s prethodnom rubrikom (seminarski rad) plod je nastojanja da se izbalansira odnos stvaralačke interpretacije odabranoga teksta s njezinim reproduktivnim parnjakom. Naime, da bi uspješno došli do maksimuma bodova, studenti trebaju pročitati kompletnu zadanu obaveznu literaturu sukus koje su fikcionalno-historistički tekstualni dokumenti regije o kojoj je u kolegiju riječ. Provjera znanja sadrži cjelokupnost literature, no od studenata i studentica ne zahtjeva puko reproduktivno znanje. Pitanja su strukturirana konceptualno i bave se odabranom problematikom zadanih djela. Primjerice muzeja rata za došašće mira u romanu *Obustaviti postupak* Claudia Magrisa... ili pak Magrisovim tretmanom Srednje Europe u odnosu na onaj Jaroslava Haška... Kolokvij sadrži osam (8) pitanja od kojih svako maksimalno može donijeti po pet (5) bodova što u sveukupnosti čini upravo četrdeset (40) bodova kako je to gore i navedeno. Svako je pitanje poziv na mini-esej od kojega se očekuje da ne prijeđe pola rukom pisane stranice jednostrukoga proreda te da unutar zadanog prostora zahvati SVE segmente pitanja. Bodovat će se jasna argumentiranost teze utemeljene na tekstu na kojega pitanje upućuje, jasna i artikulirana ilustracija iste, uvjerljiva argumentacija i na tekstu temeljen zaključak. Stupnjevito odustajanje od zadanih segmentarnih očekivanja smanjivat će i numerički dio u bodovanju svakoga pitanja posebno što će rezultirati i sveukupnom smanjenju bodova pri konačnom zbrajanju kojega obavlja sam instruktor.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Također je nedopušteno autocitiranje, odnosno korištenje prethodno napisanih studentskih radova u drugim kolegijima na bilo kojem studijskom programu i bilo kojoj sastavnici UNIRI.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	4./18.2./ 9h
Ljetni	17.6./1.7./ 9h
Jesenski	26.8./9.9./ 11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Kako se filozofira čekićem?: Uvodno predavanje
2.	O budućnosti naših obrazovnih ustanova
3.	Radosna znanost
4.	Radosna znanost
5.	<i>Rođenje tragedije</i>
6.	<i>Rođenje tragedije</i>
7.	<i>Ljudsko i odviše ljudsko</i>
8.	S onu stranu dobra i zla
9.	S onu stranu dobra i zla

10.	<i>Genealogija morala</i>
11.	<i>Genealogija morala</i>
12.	Antikrist
13.	Ecce Homo
14.	<i>Sumrak idola</i>
15.	Sumrak idola 2, ili je li se filozofiralo čekićem? Zaključno predavanje Studenti predaju seminarski rad

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Analiza i kontekstualizacija Nietzscheovih tekstova	Predavanje O budućnosti naših obrazovnih ustanova i Vesela znanost	Predavanje Diskusija	Esej Pismeni ispit, kolokvij
Analiza i kontekstualizacija Nietzscheovih tekstova 2	Predavanje Rođenje tragedije i Ljudsko i odviše ljudsko	Predavanje Diskusija	Esej Pismeni ispit, kolokvij
3. Opisati nove teorijsko-interpretacijske spoznaje o filozofiji kao obliku	S onu stranu dobra i zla i Genealogija morala	Predavanje Diskusija	Esej Pismeni ispit, kolokvij
4. Stjecanje novih teorijsko-interpretacijskih spoznaja o konceptu ono-stranosti i su-vremenjenja	S onu stranu dobra i zla i Genealogija morala	Predavanje Diskusija	Esej Pismeni ispit, kolokvij
5. Pomno čitati tekst	Antikrist Ecce Homo	Predavanje Diskusija	Esej Pismeni ispit, kolokvij
Kako se su-vremeniti u takozvanom vremenu-nakon-vremena?	Sumrak idola	Predavanje Diskusija	Esej Pismeni ispit, kolokvij

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Soeren Kierkegaard		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjer: opći; nastavnički		
Semestar	2., 4.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku			
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović		
Kabinet	F-423		
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon			
e-mail	aleksandra.golubovic@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Filozofija Soerena Kierkegarda Kierkegaard – preteča egzistencijalizma Kierkegaardov život i djelo Kierkegaardova kršćanska antropologija Interpretacija Kierkegaardovog estetičkog, etičkog i religioznog stadija egzistiranja Odnos vjere i razuma (racionalnosti) u Kierkegaardovoj filozofiji Kierkegaardova interpretacija kršćanstva			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Očekuje se da studenti budu sposobni; - opisati i sažeto prenijeti (izložiti) temeljne sadržaje kolegija, - objasniti i argumentirati glavne teme Kierkegaardove filozofije, - opisati i objasniti Kierkegaardovu kršćansku antropologiju, - opisati, objasniti i vrednovati Kierkegaardov pristup kršćanstvu (kršćanskoj religiji), - opisati, objasniti i argumentirati Kierkegaardovu etičku i religioznu dimenziju u filozofiji.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5	30	
Kontinuirana provjera znanja 2	0,5	30	
Aktivnost na nastavi	0,5	10	
ZAVRŠNI ISPIT	0,5	30	
UKUPNO	3	100	
Opće napomene:			
Varijanta 1 bez završnog ispita			
Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.			

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA**OBVEZNA LITERATURA**

- 1) Kierkegaard Soeren, Filozofijsko trunje, Demetra, Zagreb 1998.
- 2) Kierkegaard Soeren, Strah i drhtanje, Verbum, Split 2000.
- 3) Kierkegaard Soeren, Vježbanje u kršćanstvu, Verbum, Split 2007.
- 4) Golubović Aleksandra, Uvod u Kierkegaardovu antropologiju, e-knjiga, FFRI, 2013.
- 5) Žunec Ozren, Suvremena filozofija (sv. 2), Školska knjiga, Zagreb 1996.

IZBORNA LITERATURA

- 1) Kierkegaard Soeren, Bolest na smrt, Ideje, Beograd 1974.
- 2) Kierkegaard Soeren, Ponavljanje, Grafos, Beograd 1980.
- 3) Filipović Vladimir, Novija filozofija zapada, Matica Hrvatska, Zagreb 1968.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU**POHAĐANJE NASTAVE**

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu. Kašnjenje se tolerira do 5 minuta. Tijekom nastave mobiteli trebaju biti utišani ili isključeni. Od studenata se očekuje aktivno sudjelovanje u nastavi te izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice Fakulteta, tj. odsjeka za filozofiju.
Oglasne ploče odsjeka za filozofiju.
Elektronička pošta.
Tajništvo odsjeka za filozofiju.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

U vrijeme konzultacija
Elektronička pošta.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni ili usmeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	11.2./25.2. u 9 sati
Ljetni	24.6./8.7. u 9 sati
Jesenski	26.8./9.9. u 9 sati

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Egzistencijalizam - kontekst
2.	Kierkegaard – život i djelo
3.	Kierkegaard – život i djelo
4.	Glavne teme i pristup
5.	<i>Filozofijsko trunje</i> – analiza djela
6.	<i>Filozofijsko trunje</i> – analiza djela
7.	<i>Filozofijsko trunje</i> – analiza djela
8.	Kolokvij 1
9.	Egzistencijalna pitanja, pitanja istine i etike
10.	<i>Strah i drhtanje</i> – analiza djela
11.	<i>Strah i drhtanje</i> – analiza djela
12.	<i>Strah i drhtanje</i> – analiza djela
13.	<i>Strah i drhtanje</i> – analiza djela
14.	Kolokvij 2
15.	Završna razmatranja
	(Napomena: u rasporedu nastave moguća su odstupanja; i zajednički dogovor oko temeljnih odrednica izvođenja i vrednovanja kolegija)

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Opisivanje, objašnjavanje, interpretiranje, obrazlaganje i vrednovanje glavnih pozicija S. Kierkegarda	Autori: S. Kierkegaard	Interaktivno predavanje, interpretiranje izvornih tekstova (odlomaka) autora, frontalni, individualni, rad u paru, rad u grupi, rasprave	Rasprave, Diskusije, Analize i kritička promišljanja i interpretacije, Izlaganje seminarskih radova
Argumentiranje	Glavne teme i pozicije autora	Interaktivna nastava, Rasprave i diskusije tijekom nastave	Izlaganje seminarskih radova, Pisanje kolokvija 1 i 2
Analiziranje	Analize izvornih djela (odabranih tekstova)	Interaktivno predavanje, Rad na tekstu Rasprave, Samostalan rad	Pisanje i izlaganje (seminara) eseja
Evaluiranje; vrednovanje	Autora, Tema, Pozicija, Tekstova	Rad na tekstu, Rasprave, Samostalan rad	Pismeno ili usmeno ispitivanje

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Teorije distributivne pravde		
Studij	Sveučilišni diplomski studij Filozofija (dvopredmetni)		
Semestar	II, IV, VI		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Doc. Dr. sci. Neven Petrović		
	Kabinet F-425		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka.		
	Telefon 051 265 647		
	e-mail npetrovic@uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
Vrijeme za konzultacije			
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Kolegij započinje izlaganjem o kratkoj povijesti problema pravedne distribucije dobara, te spominjanjem nekih klasičnih pokušaja njegovog rješenja, kao i njihovih poteškoća. Nakon toga usredotočuje se na marksistički stav o toj materiji ne bi li se uklonila rasprostranjena predrasuda da se ta teorija zalagala za društvenu pravdu. Tek se potom prelazi na različite suvremene stavove o pravednoj distribuciji. Od njih prvi na red dolazi utilitarizam, pa odmah srodan pristup ekonomista koji ukazuju na posljedice raznih pokušaja da se provede redistribucija dobara. Centralni dio kolegija posvećen je najznačajnijoj suvremenoj teoriji o tom problemu, tj. egalitarističkom liberalizmu Johna Rawlsa i nekim kritikama njegovog pristupa. Nešto manje prostora posvećuje se glavnom konkurentskom gledištu, libertarijanizmu Roberta Nozicka i nekim kritikama te teorije. Na koncu se spominje i pluralistička teorija distribucije Michaela Walzera.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti ključne preokupacije suvremene političke filozofije; - definirati problem distributivne pravednosti; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tom problemu; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0	0	
Kontinuirana provjera znanja	1	25	
Seminarski rad	1	25	

Završni ispit	1	50
UKUPNO	3	100

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

- 1) Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 1-25, 192-204 i 214-20 (45)
 - 2) Marx, K./Engels, F. *Manifest komunističke partije*, Naprijed, Zagreb, 1973, str. 23-58 (36)
 - 3) Friedman, M. *Kapitalizam i sloboda*, Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992, str. 167-95 (29)
 - 4) Rawls, J. *Teorija pravde*, CID, Podgorica, 1998, str. 21-37, 70-4, 90-3, 99-105, 126-8, 134-41, 146-9, 169-71, 209-14 i 253-60 (67)
 - 5) Dworkin, R. «Liberalizam», *Dometi*, 11, 1988, str. 669-85 (17)
 - 6) Sesardić, N. "Biološka nejednakost naspram socijalnoj nejednakosti", u Sesardić, N. *Iz analitičke perspektive*, Sociološko društvo Hrvatske, Zagreb, 1991, str. 147-66 (20)
 - 7) Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 201-42 (42)
 - 8) Walzer, M. *Područja pravde*, Filip Višnjić, Beograd, 2000, str. 25-59 (35)
 - 9) Petrović, N. „Distributivna pravednost, komparativna pravednost i statistika“, u Boršić, L./ Jolić, T./ Šegedin, P. (ur.) *Filozofija politike: nasljeđe i perspektive*, Institut za filozofiju, Zagreb, 2016, str. 109-128 (20)
- Ukupno 311 str.

IZBORNA LITERATURA

a) za uvodi dio:

- Fleischaker, S. *A Short History of Distributive Justice*, Harvard University Press, 2004.
- Pettit, P. "Analytical Philosophy", u Goodin, R.E. & Pettit, P. (ured.) *Companion to Contemporary Political Philosophy*, Blackwell, 1993, str. 7-22 (16)
- Swift, A. *Politička filozofija: vodič za studente i političare*, Clio, Beograd, 2008, str. 19-156 (138)
- Duncan, C. "Desert and Market Outcomes", u Duncan, C./ Machan, T.R. *Libertarianism For and Against*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2005, str. 104-113.

b) za Marxa:

- Cohen, G.A. *If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, poglavlje 6, str. 101-15 (15)
- Wood, A. «Marx Against Morality», u Singer, P. (ur.) *A Companion to Ethics*, Blackwell, Oxford, 1991, str. 511-24 (14)
- Rawls, J. *Lectures on the History of Political Philosophy*, Belknap Press, Cambridge MA, 2007, str. 319-372 (54)
- Waldron, J. «When Justice Replaces Affection: The Need for Rights», u Waldron, J. *Liberal Rights*, Cambridge University Press, 1993, str. 370-391 (22)

c) za konzekvencijalizam:

- Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 192-204 i 214-20 (19)
- Buchanan, A. *Ethics, Efficiency, and the Market*, Clarendon Press, Oxford, 1985, str. 55-62, 67-69 i 78-79 (13)
- Frankfurt, H.G. "Equality as a Moral Ideal", u Frankfurt, H. *The Importance of What We Care About*, Cambridge University Press, 1988, str. 137-46 (10)
- Schmidtz, D. & Goodin, R.E. *Social Welfare and Individual Responsibility*, Cambridge University Press, 1998, str. 3-96 (94)
- Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. *A Matter of Principle*, Harvard University Press, 1985, str. 208-13 (5)
- Rothbard, M. «Utilitarian Free-Market Economics» u Rothbard, M. *The Ethics of Liberty*, New York University Press, New York, 2002, str. 201-14 (14)

d) za Rawlsa i egalitaristički liberalizam:

- Kukathas, C. & Pettit, P. *Rawls*, Polity Press, Cambridge, 1990, (poglavlja 2-3), str. 17-59 (43)

- Freeman, S. «Introduction: John Rawls - an Overview», u Freeman, S. (ur.) *The Cambridge Companion to Rawls*, Cambridge University Press, Cambridge, 2003, str. 1-61 (61)
- Rawls, J. «Distributive Justice», u Rawls, J. *Collected Papers*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 1999, str. 130-53 (24)
- Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. *A Matter of Principle*, Harvard University Press, 1985, str. 205-13 (9)
- Dworkin, R. *Sovereign Virtue*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, str. 307-50 (44)
- Kekes, J. "A Question for Egalitarians", *Ethics*, Vol. 107, No. 4, 1997, str. 658-69 (12)
- Kekes, J. *Against Liberalism*, Cornell University Press, Ithaca, 1997, str. 88-158 (71)
- Harris, J. "The Survival Lottery", u Singer, P. (ur.) *Applied Ethics*, Oxford University Press, Oxford, 1986, str. 87-95 (9) ili u Glover, J. (ur.) *Utilitarianism and Its Critics*, Macmillan, New York, 1990, str. 123-130 (8)
- Plant, R. «Liberalizam: prava i pravednost», u Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 93-173 (81)
- Van der Veen, R. "Equality of Talent Resources: Procedures or Outcomes?", *Ethics*, Vol. 113, No. 1, 2002, str. 55-81 (26)
- e) za Nozicka i libertarijanizam:**
- Wolff, J. *Robert Nozick*, Stanford University Press, 1991, (poglavlje 4), str. 73-117 (45)
- Cohen, G.A. *Self-Ownership, Freedom, and Equality*, Cambridge University Press, 1995, str. 19-115 (96)
- Okin, S.M. *Justice, Gender, and Family*, Basic Books, New York, 1989, str. 74-88 (15)
- Steiner, H. "Slavery, Socialism, and Private Property", u Chapman, J.W./Pennock, J.R. (ur.) *Property*, New York University Press, 1980, str. 244-65 (22)
- Fried, B.H. "Left Libertarianism: A Review Essay", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 32, No. 1, 2004, str. 66-92 (27)
- f) za Walzera i pluralizam:**
- Walzer, M. *Thinking Politically*, Yale University Press, 2007, str. 53-80 (28)
- Sandel, M.J. "What Money Can't Buy", u Peterson, G.B. (ur.) *The Tanner Lectures on Human Values*, The University of Utah Press, Salt Lake City, Vol. 21, 2001, str. 89-122 (34)
- Rustin, M. "Equality in Post-Modern Times", u Miller, D./Walzer, M. (ured.) *Pluralism, Justice, and Equality*, Oxford University Press, 1995, str. 17-44 (28)
- Miller, D. (1999) *Principles of Social Justice*, Harvard University Press, Cambridge, MA, str. 21-41 (21)
- Miller, D. (2002) "Two Ways to Think about Justice", *Politics, Philosophy, and Economics*, Vol. 1, No. 1, str. 5-28
- Young, I.M. *Pravednost i politika razlike*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2005, str. 9-118 (110)

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim (kojeg trebaju napisati samo studenti na diplomskom studiju). Student je dužan poštivati tuđa autorska i druga prava intelektualnog vlasništva te je osobno odgovoran u slučaju povrede tih prava. Student se obvezuje naknaditi Fakultetu cjelokupni iznos plaćen od strane Fakulteta s osnove odgovornosti Fakulteta prema trećoj osobi kao posljedice povrede autorskog ili drugog prava intelektualnog vlasništva treće osobe koju je počinio student.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Usmeno
Putem platforme Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija

Elektroničkom poštom Putem platforme Merlin	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Studenti prvo moraju pristupiti pismenom ispitu objektivnog tipa (test višestrukog izbora), a zatim i usmenom ispitu.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	9.02. i 23.02. u 11h
Ljetni	18.06. i 06.07.2026. u 11h
Jesenski	31.08. i 11.09. u 11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Povijest diskusije o pravednoj raspodjeli dobara
Tjedan 2	Problem distributivne pravednosti: klasična rješenja
Tjedan 3	Poteškoće s klasičnim rješenjem problema raspodjele
Tjedan 4	Marksistička teorija
Tjedan 5	Marksizam i pravednost
Tjedan 6	Utilitarističko rješenje moralno ispravne raspodjele
Tjedan 7	Druge vrste konzekvencijalizma i problem distribucije
Tjedan 8	Egalitaristički liberalizam Johna Rawlsa, 1. Dio
Tjedan 9	Egalitaristički liberalizam Johna Rawlsa, 2. Dio
Tjedan 10	Ljevičarska kritika Rawlsa
Tjedan 11	Libertarijanizam Roberta Nozicka
Tjedan 12	Neke kritike Nozickovog pristupa
Tjedan 13	Komunitarizam i pluralizam: Michael Walzer
Tjedan 14	Kritika Walzera i njegovi nastavljači
Tjedan 15	Završna diskusija i „pub-kviz“ na temelju obrađenog gradiva

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti ključne preokupacije suvremene političke filozofije	- kratka povijest političke filozofije - odnos marksizma i pravednosti	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati problem distributivne pravednosti	- Aristotelov tretman distributivne pravednosti i njegove poteškoće	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni

	- statistički argumenti u prilog nejednakosti i njihova kritika - problem 'jednakosti u čemu?'		pismeni i usmeni ispit
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tom problemu	- Utilitarizam i ekonomski konzekvencijalizam - egalitaristički liberalizam - libertarijanizam - pluralizam	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	- Utilitarizam i ekonomski konzekvencijalizam - egalitaristički liberalizam - libertarijanizam - pluralizam, te njihove poteškoće	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	razni smjerovi kritike svih obrađenih pozicija o problemu distributivne pravednosti	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi